In Specie. Poena Furti.

Animalium.

Tiberius Imp. prætorianum militem ob ſubtractum pavonem capite punivit: furtum à bono milite planè alienum eſſe debere exiſtimans. *Alex. ab Alex. l.2. c.13.*

Pescennius Niger, cùm audiret à milite ſuo, gallinam ruſtico cuidam per vim eſſe ereptam, vix retentus eſt, quin omnes, qui ad gallinæ convivium veniſſent, capitali pœna plecteret: effecit tamen; ut denæ per ſingulos gallinæ, ei cui erepta erat, perſolverentur. *Fulg. lib.2. c. de Mil. diſcip.* Idem nil magis alienum quàm furtum à bono milite putavit: ideòque commanipulones, quòd gallinaceum gallum ſubtraxiſſent, hac ignominia affecit, ne focum facerent, nevè cocti quod obſonii ſumerent, ſed pane, & frigidis veſcerentur. *Alex. ab Alex. lib.2. c.13.*

Theophilus Imp. à Duce quodam ſuo equum dono acceperat, militi cuidam ſuo per vim ereptum, eoque equo deſtitutum, in prælio occiſum. Vidua conſpicata Imperatorem mariti equo vectum, ad templum Blachernenſe equitare, curſu concita, frenum equi apprehendit, & ſuum illum eſſe, ſibique reſtitui, aut certè ab Imperatore maritum ſibi reddi alta voce clamavit: Territus Imperator, reque cognita, ſupplici duci vitam quidem conceſſit, verùm exilio perpetuo damnavit, & omnes ejus facultates viduæ addixit. *Cedrenus.*

Frugum.

Apud Vaccæos, ſi quis vel minimum ex alterius agro eripuiſſet, capite luebat. *Alex. lib.1. cap.5.*

Apud Rom. frugem aratro quæſitam furtim noctu paviſſe, ac ſecuiſſe, puberi XII. Tab. capitale erat, ſuſpenſumque Cereri necari jubebant graviùs quàm in homicidio convictum: impuberem prætoris arbitratu verberari, noxamve, duplionemve decerni. Jam diſtinctio, honoſque civitatis ipſius non aliunde erat. *Plin. lib.8. c.3.*

Lactis.

Tamberlanes Tartarorum Imp. cùm exercitum per minorem Aſiam duceret (quæ nunc Turcia dicitur) eique lacrymabunda mulier occurriſſet, & conquereretur ab ejus milite, nullo dato precio, lac, parumque caſei ſibi erepta eſſe: ſtatim conſiſtere juſſit exercitum, atque inde agmen ordinatim incedere, ut mulieri facultas eſſet cum agnoſcendi, qui vim fecerat. Eo agnito, Rex per pectus ſe præſente aperiri corpus juſſit: in cujus ſtomacho lac, quod mulieri eripuerat, fuit inventum. Cui ſupplicio mulier deſignata erat, niſi ejus rei, qua ſe ſpoliatam queſta erat, ſigna fuiſſent inventa. Hac ſeveritate aſſequebatur, ut copiæ, quas habebat immenſas, cùm tutus ad caſtra omnibus eſſet acceſſus, omni commeatu ſemper abundarent. *Fulg. l.2. c.2.*

Utenſilium.

Apud Phryges, ſi quis inſtrumentum quodpiam ruſticum, & ad agriculturam aptum furto ſuſtulerit, morte punitur. *Stob. Serm.42. ex Nicolao.*

Robertus, priùs Rollo, Dux Normannorum, ſeverè ſuis interdixerat latrocina, furta & rapinas, ruſticos inſtrumenta ſua in agris relinquere voluit. Reverſus quidam ex agricolis domum, ab importuna uxore rogatus, Cur inſtrumenta non adportaret? ducis præceptum obiecit. At illa furtim ex agro inſtrumenta ſubduxit, & abſcondit: ut maritum redderet cautiorem. Reverſus vir in agrum, ubi non reperit, quæ reliquerat, rem ad loci præfectum refert: ille ad ducem. Vocatus, à duce ruſticus, pretium accepit amiſſorum. Jubetur præfectus ignis purgatione adhibita, furem explorare. Primus conatus irritus fuit: nam ignis furem non prodidit, licèt omnes ruſtici ſubiiſſent ſcrutinium. Tum Dux. verſus ad Epiſcopum: Deus, inquit, Chriſtianorum, ſi eſt conſcius ſecretorum, cur furem non prodit? Epiſcopus necdum bene firmatum in religione non corripuit: ſed cauſam prætendit, quia ignis nondum furem tetigiſſet. Jubetur diligentius inquirere præfectus, etiam apud vicinas villas. Nec ſic quiſquam repertus eſt. Vocatus à duce ruſticus, an cui judicarit rem in agro eſſe, rogatur. Ille nemini præterquam uxori ſe dixiſſe reſpondit. Uxor quæſtionibus admota furtum fatetur. Tum dux marito clàm vocato: Sciebas, inquit, uxorem furacem eſſe, annon? Ille: Sciebam, inquit. Cui dux, Cur ergo aut non puniviſti, aut non indicaſti? Ergo juſſit ambos ſuſpendio necari. Et hac ſeveritate legem ſanxit *Crantzius lib.2. Norvegiæ, c.27.*

Veſtium.

M. Antonius M. Bruti corpus repertum in precioſiſſima ſuarum veſtium obvolvit. Eam cùm furto ſublatam à quodam comperiſſet, furem occidi juſſit: reliquias ad Serviliam matrem Bruti, & Porciam conjugem miſit. *Sab. lib.8. En.6.*

Magnus Sforcia equitem Patavinum è turma Scorpionis à Luco, qui Bononienſi medico in caſtris artem profitenti, coccineam togam à tabernaculo, dum altè ille ſterteret, noctu rapuerat, eadem indutum toga, ſed vinctis manibus per forum, & ſtationes, & contubernia militum traduxit: adeò ut ridente, & exſibilante toto exercitu, ne reliquo ignominiæ dolori ſupereſſet, ſeipſum pugione transfoderet. Domitorum quoque equorum, magiſtriſque ſtabuli vicarium, patria Campanos, qui equis militaribus hordeum ſubtrahere, idque divendere cœperant, deprehenſos: alligari per pedes equorum caudis, incitatoque curſu per prata, & ſata raptari ad necem juſſit. *Jovius in ejus vita.*

Henricus Dux Luneburgenſis, Sigiſmundo imperante, cùm Luneburgum proficiſci vellet, præfectus arcis Zellæ properè antevertit, ut Principi neceſſaria pararet, tenuiter veſtitus, in itinere pallium agricolæ invito arripuit, ut ſeſe ab injuria venti defenderet, promittens ſe redditurum quàm primùm rediret. Paucis poſt horis Henricus Dux ſubſequens, invexit hominem ſtantem juxta viam, & de ſuo pallio querentem. Cùm Princeps cauſam damni, ac injuriæ acceptæ quæreret: Quid eſt, inquit agricola, optime Princeps, quòd publicos prædones, & inſidiatores viarum perſequeris, cùm ipſe tuæ arcis præfectus jam præteriens mihi pallium abſtulerit pauperi, nudo, & ut vides, algenti? Dux, ut certior factus eſt rem ita ſe habere, rebus ſuis in urbe expeditis rediit. Ubi autem ad locum ablatæ veſtis perventum eſſet, juſſit adeſſe præfectum. Cur, inquit, pauperi invito pallium abſtuliſti? En ego hucuſque tuo miniſterio perſequor prædones publicos: & tu ipſe es, qui non minora in ſubditos meos perpetras. Multa volentem in ſui excuſationem dicere, dux equi capiſtro detracto, præfectum in arbore ſuſpendi juſſit. *Hieron. Zieg. in Hiſt. illuſtrium Germanorum.*

Stercoris.

Draco legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam iis, qui *βόλιτον* id eſt, bubulum ſtercus furto ſuſtuliſſent. Huc alluſit *Ariſtophanes in Equitibus:*

Τοῖς βολίτοις ἡττώμενος. *id eſt.*

Bubulis ſtercoribus victus. *Eraſm. ex Suida.* Hinc Proverbium, *βολίτου δίκη*, *Gell. lib.11. cap.18.*

FURTI, RAPINÆ PUBLICÆ, PECULATUS POENA IN EXACTIONIBUS. MUNERIBUS.

L. Opimius, qui Coſſ. Cajum Gracchum ſuſtulit, legatus ad Jugurtham Regem Numidiæ miſſus cùm eſſet, pecunia fuit ab eo corruptus, ac turpiſſimè repetundarum judicatus, in labe pudoris conſenuit, inviſuſque fuit, & probris agitatus à populo. *Plut. in Cajo.*

T. Manlius Juris Pontificalis peritiſſimus, Judex inter Macedonas accuſatores, & filium conſtitutus, audita cauſa ita pronunciavit: Cùm probatum ſit, Syllanum filium meum pecuniam accepiſſe, ipſum Rep. & prole mea indignum judico, protinuſque conſpectu meo abire jubeo. *Val. de Severitate.*

M. Brutus virum prætorium, cujus opera uſus fuerat, L. Pellam, repetundarum, Sardinianus poſtulantibus judicio publico damnavit, & infamia notavit Sardeis. Quod factum momordit non mediocriter Caſſium, quem ibi convenerat. Ipſe enim paucis antè diebus ejuſdem criminis compertos duos amicos tantùm caſtigavit privatim, ac publicè abſolutis non deſtitit uti. Unde Brutum incuſavit, ut nimium rigidè leges ſequentem, & juſtum, quo tempore civiliter eſſet, & humaniter agendum. Ille commonuit eum Iduum Martiarum, quibus interfecerant Cæſarem, qui non ipſe omnes mortales vexaſſet, verùm eſſet hoc agentium nervus. Nam ſi quis honeſtus ſit color, quo negligatur jus, præſtitiſſe Cæſaris amicos tolerare, quam ſuis injuriam imponentibus connivere. Tunc enim ignaviæ, inquit, nobis adhæſiſſet macula, nunc injuſtitiæ cum periculis nobis, & laboribus inuratur nota. *Plut. in Bruto.*

Cùm Polentina plebs funus cujuſdam Primipilaris non prius ex foro miſiſſet, quàm extorta pecunia per vim ab hæredibus ad gladiatorium munus: Tiberius Imp. cohortem ab urbe, & aliam à Cotii regno, diſſimulata itineris cauſa, detectis repentè armis, concinentibuſque ſignis, per diverſas portas in oppidum immiſit: ac partem majorem plebis, ac Decurionum in perpetua vincula conjecit. *Sueton.*

M. Priscus proconſul Africæ, tempore Domitiani damnatus repetundarum, quòd Africam expilaſſet, in exilium actus eſt. Unde ait *Juvenalis.*

Cum tenues nuper Marius diſtinxerit Afros.

Volaterranus lib.19. Anthrop.

Vectigalibus.

Indi à furtis, & rapinis velut contra hominum ſocietatem, contraque divinum, humanumque jus, magnoperè abſtinuere: adeò ut ſi quis vectigal furatus eſſet, capite lueret. *Alex. ab Alex. l.6. c.10. & l.3. c.5.*

Venalitii, cùm Brunduſii gregem venalium è navi educerent, formoſo, & pretioſo puero bullam, atque prætextam togam impoſuerant: ſive quia portitores verebantur, ſive hoc animo ut publica non ſolverent pro eo, quem ſciebant à Publicanis magno æſtimatum iri, & certè fallaciam facilè celarunt. Sed poſtquam Romam ventum eſt, puer petitus eſt in libertatem, quia domini voluntate in libertate fuiſſet: nam legibus contineri: Qui voluntate Domini in libertate fuerit, liber eſto. Quam ob rem igitur qui voluntate Domini ſignaverit aliquid tanquam liber, uxorem jure Quiritum duxerit, pileatus inceſſerit, filius à Domino appellatus ſit, jure ipſo potiùs manumiſſus eſſe videbitur: quàm cùm puer, prætexta; ancilla, ſtola, & habitu matronali volente Domino amicta, ornata eſt. Signa etenim hæc, atque indicia non ſolùm eſſe libertatis, ſed etiam dignitatis, & ingenuitatis. Ideòque & Sacerdotes velari ſacro prætextato, item Magiſtratus, & primę pueritiæ adoleſcentes, ut ſit eorum hoc ornatu religio, majeſtas, atque infirmitas ſanctior, auguſtior, & eo magis inviolabilis. Venalitii contrà, dicebant iniquum eſſe rem ſuam à ſe invitis adimi. Conſtantem voluntatem accipi oportere, qua quis ſervum ſuum in libertate eſſe velit, non imperfectam, fictam, & ſimulatam voluntatem, ideòque non fieri liberum, ſi mentitus Dominus ne à magiſtratu caſtigaretur, liberum eſſe dixerit: quia non ſit voluntas manumittendi, nec ſi Dominus ancillam in ſcenam miſerit, & mimi partibus tanquam matrona ambulaverit, liberum fieri. Hic Suetonius, qui è foro ſumptam hanc controverſiam fuiſſe ait, quid judicatum ſit, non explicat. Ego verò pro libertate cenſeo. *P. Ærod. ex Suet. de Illuſt. rhet. & F. Quintil. Decl.* 340.

Aqua.

Aquarum Athenis præfecturam Themiſtocles geſſit: compertiſque nonnullis, aquas per dolum corrivaſſe, cùm damnandos curaſſet, ex mulctatitia pecunia æneum puellæ conflavit ſimulacrum, quam hydrophoron vocant, à Perſis mox Sardis tranſlatam, & in Matris Deum templo collocatam. *Cæl. lib.18. cap.11. A.L. ex Plut.*

Damni Dati Poena.

Theophilus Imp. muliere querente de patrono, qui affinis erat Auguſtæ Theodoræ, quòd ſuis ædificiis vicinæ domum obumbraſſet: in foro nudari, & fuſtibus cædi patronum juſſit, & ejus totam domum mulieri dedit. *Cuſpin. A. D.*

FALSI CRIMINIS, FALSARIORUM POENA, TUM METALLORUM.

Anno XIV. Imperii Anaſtaſii Imp. vir quidam ex eorum numero, qui Chymicam artem profitentur, callidus, oculos hominum impoſtura perſtringere, argentariis, aliiſque obtulit manus, pedeſque ſtatuarum, & alia aurea, dicens ſe theſaurum reperiſſe: multoſque ita deceptos ad paupertatem redegit. Fama vulgata, captus, & ad Anaſtaſium adductus, frænum equi ex ſolido auro conflatum, ac margaritis confertum obtulit. Sed Imperator fræno accepto: Ut omnes, inquit, feſelleris, me profectò non decipies: ſtatimque hominem in caſtellum quoddam relegavit, in quo periit. *Cedrenus.*

Monetæ.

Apud Ægyptios ei, qui monetam circumcideret, aut adulterinam cuderet, aut pondus, vel ſigna immutaret, aut falſis literis inſcriberet, aut deſcripto demeret, aut falſas ſyngraphas afferret, ambæ amputabantur manus: ut quæ corporis pars peccaſſet, per univerſam vitam, lueret pœnam: cæteri quoque, illorum calamitate moniti, à ſimili ſcelere abſtinerent. *Diod. Siculus l.1. c.6.*

Diogenes Jeſii menſarii filius, Sinopæus fuit. Ambo cùm deprehenſi eſſent de civili moneta æs adulterare, exilio damnati ſunt à Sinopenſibus. *Laertius.*

Moſchovitarum mercatores, Græca aſtutia, ut & religione imbuti, Septentrionales populos ſimplices adulterina moneta incredibiliter decepere. At regii Svecorum præfecti dolo animadverſo, monetam colliquarunt, & in eam falſarios vivos immiſerunt. Cæteri in ſimili fraude deprehenſi, caldaribus impoſiti, vel aqua ferventi conſumuntur, vel in ſublimiori trabe, circumligata per totum corpus moneta undique ſplendente, ſuſpenduntur. *Olaus lib.6. cap.13.*

Vestium.

Purpurarius infector viſus fraude agere in tingendi ratione cùm eo nomine ad ultimum duceretur ſupplicium, jocis etiamnum ſupereſſe locum arbitratus, ad Homericum illud potiſſimùm adjecit animum.

Τὸν λάβε πορφύρεος θάνατος, ϗ μοῖρα κραταιή, *id eſt,*

Cepit hunc purpurea mors, & Parca fortis.

Id tamen ſic à Theocrito pronuntiatum, ſapiente viro, Athenæus ſcribit, cùm legeretur epiſtola, qua à Chiis purpuram petebat Alexander. *Cælius lib.8. cap.11. A. L.*

Gnomonis Nautici.

Apud Svecos ſi quis gnomonem nauticum adulteravit, manum acuto cultro affixam malo retrahere, & hoc modo ſibi ipſi mediam manum diſſecare cogitur. *Olaus l. 10. c.16.*

Scripturæ.

Alexander Severus Imp. tabellarium, qui falſum cauſæ brevem retulerat, inciſis digitorum nervis, deportavit. *Aventinus l.2. Annalium Bojorum A. D.*

Leo X. Pp. exercuit ſuprà nature conſuetudinem ſummum jus in damnandis, qui falſos libellos ipſius ſubſcribentis manum mentiti in judiciis protuliſſent: adeò ut Sebaſtianum Tarviſinum tum in gymnaſio Romano leges profitentem, & alioqui ea calamitate indignum, in campo Floræ concremarit. *Jovius in Leonis X. vita lib.4.*

Conditionis.

☞ *Vide ſuprà* Vectigalibus, *§. Venalitii.*

Claudius Cæſar civitatem Romanam uſurpantes in campo Eſquilino ſecuri percuſſit. *Suetonius.*

Fœminæ famoſæ in urbe, ut ad evitandas legum pęnas jure, ac dignitate matronali exſolverentur, lenocinium profiteri cœperant: & ex juventute utriuſque ordinis profligatiſſimus quiſque, quo minùs in opera ſcenæ, arenæque edenda Senatuſconſ. tenerentur, judicii famoſi notam ſponte ſubibant. Eos, eaſque omnes, ne quod refugium in tali fraude cuiquam eſſet, Tiberius Cæſar exilio affecit. *Suetonius.*

Generis Natalium.

☞ *Vide Tit. Eorum, qui ſeſe in claras familias inſerere conati ſunt.*

An. Regis Edoardi II. Angli decimo tertio venit Oxonias quidam pauper juvenis, profeſſus ſe Edvvardi I. Regis hæredem, & qui tum Edvvardus regnaret, non eſſe regis filium, ſed cujuſdam Carectarii doloſè ſubintroductum ad reginam. Quod audientes cives Oxonienſes, ceperunt dictum juvenem, & miſerunt ad regem, tunc Northamptoniæ exiſtentem, qui à miniſtris regis in ultionem mendacii tractus & ſuſpenſus eſt, extrà villam in loco vocato le Coppeddethorne, inter Northamptoniam, & Kilingvvorth, ad terrorem, & exemplum aliorum.

Formæ. Fuci Poena.

Philippus Macedo quendam ex Antipatri neceſſariis, in album judicium retulerat: quem inde ubi barbam ſenſit, & capillum inficere, expunxit eum, Infido, fatus, in crinibus nihil putare ſe fidendum in negotiis. *Plut. in Apoph.*

Circa an. Sal. MCCCCIII. Margarita trium regnorum Aquilonarium potens regina, juvenem, qui forma corporis, & ætate Olavo vero ejus filio non diſſimilis erat; (cùm ſecretiſſima quæque, & quæ non ſolent niſi inter matrem, & filium conſtare, ſigna prodidiſſet, inſtructus ab Olavi filii nutrice) ipſa mortis filii certiſſima, convictum de falſitate, in Falſterboden juſſit cremari. *Crantz. l. 10. Vand. c.7.*

Patrocinii.

Vetronius Turinus, cùm Imp. Alexandro Severo familiarior fuiſſet, ſic omnia certè venalia proponebat, & Prępoſituras, & Provincias, dum mentiendo omnibus perſuaderet, nihil non Imperatorem ad nutum ſuum exequi: ut Alexandri quaſi fatui hominis, & quem ille in poteſtate haberet, imperiũ traduceret. Verùm is poſteà tandem hac arte ab Alexandro deprehenſus eſt. Immiſit aliquem, qui de ſe quiddam publicè peteret: à Turino verò præſidium occultè poſtularet, ut pro ſe Alexandro rem, atq; negotiũ ſecretò ſuggereret. Hic, Turinus cùm ſuffragium promiſiſſet, imprimis, etſi ne verbo quidem Imperatorem conveniſſet, ait: Se cum eo locutum eſſe: ſed in eo pendere, ut adhuc impetraret. Ibi verò Alexander, quò res notior eſſet, iterũ juſſit hominẽ interpellari. Ampla tum mer-

cede accepta, Imperatorem alloquitur: impetrat: & tamen A quia nihilominus quærenti de ſe, quid actum eſſet, quaſi aliud agens nunc annueret modò, nunc ſe nondum impetraſſe affirmaret, hominemque indignè fruſtraretur, ac ludificaret, non alio animo videlicet, quàm ut majora præmia perciperet: accuſari eum Alexander juſſit, probatiſque per teſtes omnibus, & quibus præſentibus quid accepiſſet, denique poſtquam diligenti quæſtione, & inquiſitione facta, reum invenit in multis etiam aliis cauſis ab utraque parte accepiſſe: in foro tranſitorio ad ſtipitem Turinum alligari, fumoque appoſito, quem ex ſtipulis, atque humidis lignis fieri præceperat, necari juſſit, præcone dicente, Fumo punitur, qui fumos vendidit. *Ærodius ex Lamprid.*

KENNETHI Scotorum regis lege, cauſidicus falſi convictus furca plectitur, cadaver inſepultum abiicitur. *H, Boeth. l.* 10.

INGRATITUDINIS POENA JUSTA,

IN GENERE.

Perſæ vix ullum vitium magis damnarunt, quàm ingratitudinem. Quem enim cognorint poſſe referre gratiam, nec referre, in hunc ſeveriſſimè animadverterunt: quippe qui arbi- B trantur, eos, qui ſunt ingrati, & Deos majorem in modum negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingratitudinem enim potiſſimum impudentia ſequitur, quæ ad omnem turpitudinem Dux eſt. *Xenophon in Cyri Pædia lib.*1. *& Stobæus ſerm.*42. *& Alex. ab Alex. l.*5. *c.*1. *& Cæl. lib.*7. *c.*28. *Themiſtius de Amicitia.*

Apud Athenienſes, & Macedones lege cavebatur, ut haud ſecus adverſus malè meritos ingrati actio detur, judiciumque dicatur, ac ſi ære alieno, aut gravi crimine nexi forent. *Alex. ab Alex. l.*5. *c.*1. Quod ſignificat, opinor, in declamationibus *Libanius, & Pollux Onom. octa. item Lucian. in Abdicato.*

Actio ingrati, excepta Macedonum gente, nuſquam data eſt: ait *Seneca l.* 3. *de Benef.* Nam cùm difficilis eſſet, inquit, incertæ rei æſtimatio, tantùm odio damnavimus, & intereà reliquimus, quæ ad vindices Deos remittimus: nam optima beneficii pars perit, ſi ut certæ pecuniæ ex conducto, aut ex locato detur. Hoc enim eſt in illo, quod dedimus vel perdituri, quod permiſimus accipientium arbitrio. Si appello, ſi ad judicem voco, incipit non beneficium eſſe, ſed creditum: nec erit glorioſa res gratum eſſe, niſi tutum eſt gra- C tum non eſſe. *Ariſt. l.*8. *Ethicorum. c.*15. apud nonnullos non dari judicia, aut actiones de eo, quod quis in alium abſque talionis condicto contulerit, aſſerit: cùm putet eos, qui fidem alterius ſecuti cum eo aliquid contraxerint, æqui bonique facere oportere.

Pythagoras ablegandos, reiiciendoſque ingratos, ex Plutarchi interpretatione, ſymbolicè videtur monuiſſe, ubi præcipit, ſub idem tectum non admittendas hirundines, quoniam ingrati ſymbolum avis credatur habere. In Rhetoricis ad Herennium, amicitiæ minùs firmæ ſimilitudo ab hirundinibus duci docetur. *Cælius l.*7. *c.*28.

IN SPECIE. POENA INGRATORUM

CIVIUM.

BELTRANDUS Venetus, plebejus homo, ſuo judicio Marini Faletri ducis facinus detexit: veniaque impetrata, cùm conſilii particeps fuiſſet, donatus eſt in ſingulos annos millenis aureis, & ædibus ad Apoſtolorum ædem Ducis ipſius magnificentiſſimis: inſuper (quod majus fuit) in Patricium ordinem D aſcitus eſt. Quod cùm ingrato planè animo accepiſſet, palàmque ut ingratiſſimos mortalium Patres accuſaret, ſæpe admonitus ut incepto deſiſteret: tandem ſui propoſiti pertinaciſſimum, in exilium ad decem annos Raguſium rejecere. Quod cùm ille minùs ſervaſſet, in Pannoniam proficiſcens interfectus dicitur. *Egnat. lib.*3. *cap.*5.

LIBERORUM.

Athenienſes ingratitudinis actionem nulli alii permittunt, quàm patri contra ingratos liberos, ita ut poteſtatem abdicandi, & hæreditate excutiendi ei permittant. *Xenoph. lib.*2. Απομνημονευμάτων.

LIBERTORUM.

Judicium adverſus ingratos liberos, & velut à patrono deficientes, Apoſtaſium dicebatur, vel ἀποστασίου δίκη. Ejus commeminit Lyſias ad Ariſtodemum, & in Athenienſium Republica Ariſtoteles. *Cælius l.* 17. *c.*29.

A Romanis inſtitutum eſt, ſi quis comperiſſet ſervum ſuum, quem libertate donaſſet, ingratum eſſe, uſque ad tertiam libertatem poſſit ſe ingratitudinis vitio ulciſci. Si poſt tertiam libertatem rurſus eum libertum faceret, non haberet jus in ſervum illum. *Val. Max. l.*2. *c.*1.

Scribit *l.*13. *Annal. Tacitus*, actum in Senatu, Nerone imperante, de libertorum fraudibus, efflagitatumque, ut adver- E ſus malè meritos revocandæ libertatis jus patronis daretur. Sed eam relationem conſules incipere non auſos, ignaro principe. Mox verò ſententiam evaluiſſe: Diſpiceret quiſque merita, tardèque concederet, quod datum non adimeretur. *Cælius l.* 17. *c.* 29. *A. L.*

HOSPITUM.

PHILIPPUS Macedonum rex, habuit ſtrenuum quendam militem, cujus utilem operam expertus in multis expeditionibus, ſæpiſſimè aliquid ei ex præda virtutis cauſa conferebat, & hominem avarum crebris auctoramentis accendebat. Is naufragus, in poſſeſſiones cujuſdam ignoti ſibi antea Macedonis expulſus eſt: à quo cùm humaniter acceptus, recreatus, ſanatus, viatico inſtructus eſſet, nullo prætermiſſo officio hoſpitalitatis: interimque dum nihil aliud miles ſæpiùs obtunderet, quàm ſe tam liberalis erga ſe beneficii tum gratiam habiturum, cùm primùm per valetudinem ad Philippum ſibi redire licuiſſet: tamen reverſus, narravit quidem Imperatori F ſuo naufragium, ſed de iſto officio, & auxilio nullum verbum. Quinimmò protinùs id cum magna contentione petiit, ut ſibi, compenſandi iſtius damni ac periculi cauſa, rex cujuſdam prædia maritima donaret, aſſignaret. Fecit: ipſaque illa fuere hujus tam grati hoſpitis, à quo miles ſanatus, ac receptus erat. Verùm ille prædiorum dominus, ubi ſe tam indignè ab eo, à quo minimè oporteret, expulſum vidit, rem omnem liberè narrat Philippo per epiſtolam. Qua lecta, & rei veritate accepta, eaque perquiſita diligenter, Pauſaniæ mandavit, curaret, ut bona priori domino reſtituerentur: cæterùm improbiſſimo militi, ingratiſſimo hoſpiti, avidiſſimo naufrago, ſtigmata inſcriberentur hujuſmodi: Hic ingratus hoſpes eſt. *Ærod. ex Seneca l.*4. *de Benef. c.*37.

VICINORUM.

Scriptum in quodam commentario reperi (inquit *Gell. l.*7. *cap.* 29.) verſus iſtos à Virgilio ita primùm eſſe recitatos atque editos:

Talem dives erat Capua, & vicina Veſevo
Nola jugo. ——

G Poſtea Virgilium petiſſe à Nolanis aquam, uti duceret in propinquum rus: Nolanos beneficium petitum negaſſe: poetam offenſum, nomen urbis eorum, quaſi ex hominum memoria, ſic ex carmine ſuo deraſiſſe, Oraque pro Nola mutaſſe, atque ita reliquiſſe:

—— *& vicina Veſevo* *Ora jugo.* ——

DISCIPULORUM.

Parum eſt filium edere, niſi qui erudiendum parat. Nam ea vera præſidia ſunt vitæ, quæ, ut dicebat Ariſtippus, etiam è naufragio poſſunt enatare: quibus neque publicarum rerum mutatio, neque belli ulla vaſtatio nocere poteſt. Itaque licet omnium Græcorum hæ fuerint optimæ leges, Parentes à liberis ali oportere: Athenienſium hæc propria, ac celeberrima fuit, ut eos modò liberi alerent, qui ſe literis, atque artibus erudiſſent. Quare & Præceptores noſtri verè parentum loco ſunt, ut quod in eorum ſalutē à diſcipulis fit inhumaniter admiſſum, ſpeciem profectò parricidii habere videri poſſit. Sed in quantū ad eos attinet, qui nos ſingulos ſeparatim inſtituunt. H Verùm de iis quid dicendum eſt, qui propter eam, quam in aliqua diſciplina perfectam cognitionem adepti ſunt, atq; ſtudio, & amore poſteritatis eá ſcriptis tradiderunt, ut veluti pecuniȩ, ita eruditionis ſuæ non caduca aut pro non ſcripta eſſet hæc immortalis hæreditas: eam prærogativam adepti ſunt, ut parentes totius Reip. literariæ cognominarentur? Quales fuere Cicero, Demoſthenes, Eloquentiȩ: Plato, Ariſtoteles, Philoſophiæ: Galenus, Hippocrates, Medicinæ: Hieronymus, Auguſtinus, Theologiæ: Thucydides, Hiſtoriæ: Homerus, Poetarum parentes, atque duces appellati. Quamobrem qui tantorum patrum majeſtatem, atque auctoritatem lædunt ac deprimunt: & qui cùm jam loqui non poſſint, vel invidia, vel cæca æmulatione ſcripta atque memoriam eorum calumniantur ac jugulant, meritò publici parricidii arceſſiri poſſunt. Nam ut erga parentes prima impietas eſt, contumacia: ſic erga patriam ſumma offenſio eſt, quenquam adeò ſeſe efferre, & maledicentia laudem quærere, ut vel quidem Muſas ἀμούσους prȩ ſe videri velit. Cùm itaque Zoilus, qui Homeromaſtyx dici, & appellari voluit, è Macedonia Alexandriam veniſſet, atque ſua ſcripta Ptolemæo regi contra Iliadem, & Odyſſeam recitaſſet: rex indigniſſimè tulit, poetarum omnium parentem, totiuſque Philologiȩ ducem, prȩſertim mortuum, vexari, calumniari: & cujus

cujus abs cunctis gentibus tanta cum admiratione ſcripta ſu- A ſciperentur, ab eo vituperari, qui ne quantus quidem fuerit Homerus, judicare poſſit. Quare iſte præclarus Homeromaſtyx inopia preſſus, cùm ſummiſiſſet ad Regem, qui ut aliquid ei tribueretur, ſedulò poſtularet: Ptolemæus reſpondit, Homerum, qui ante annos mille deceſſiſſet, ævo perpetuò multa millia hominum paſcere: itaque etiam debere, qui meliori ſe ingenio eſſe profitetur, non modò ſe unum, ſed etiam plures alios alere poſſe. Is igitur aliò profectus, cùm identidem patrem illum Poetarum indignè traduceret, alii damnatum parricidii, alii à Philadelpho in crucem affixum, quidam lapides in eum conjectos, nonnulli Smyrnæ vivum in ignem projectum eſſe ajunt. *P. Ærod. lib.*2. *Decretorum ex Vitruvio Pollione lib.* 7.

OFFICII NEGLECTI POENA JUSTA.

OFFICII INQUAM DEBITI

PROPTER BONA

ANIMI, IPSIS

VATIBUS.

DARIUS Rex Strapas Danieli Prophetæ inſidiantes leonibus obiicit. *Daniel. cap.* 14.

B

SCHOLASTICIS, STUDIOSIS.

Monachi ad D. Germanum Lutetiæ Scholaſticos duos publici prati Clericorum commotione interemerant. At judicio Regio protinùs è Monachorum bonis ſacella interfectis erecta, perpetuoque reddituu dotata: duarum Parœciarum, alterius DD. Coſmæ & Damiani, alterius D. Andreæ, collatio iis erepta, & Univerſitati attributa: omnes Cœnobii feneſtræ, quæ ſpectarent in Clericorum campum, clauſæ, & obductæ. In publica ad divam Catharinam ſupplicatione Scholaſticus à Caroli Savoſiani equitis pueris, & famulis interemptus erat. Regio judicio Savoſianus ipſe exilii cauſa ſolum vertit, domus ejus diruta. Prætor Pariſienſis anno 1303. Scholaſticum præcipiti judicio ſuſpenderat. At maturo, regioque judicio, ſuſpenſum ore oſculari, patibulique laqueo eximere, ſceleriſque veniam à Pontifice petere coactus eſt. Anno 1408. Prætor alius alios Scholaſticos duos ſimili temeritate damnaverat, at damnatorum ora ſimiliter oſculatus, & cadavera patibuli laqueo exempta, pullatus cum lictoribus item ſuis pullatis ad ſepulchri monimentum proſe- C cutus, magiſtratu denique abdicatus eſt. Anno 1557. cum propter eundem campum Clericorum magnus tumultus eſſe exortus, Scholaſticis jus ſuum repetentibus, ædificia quædam diruentibus, quorundam redditus ab injuſtis poſſeſſoribus Academiæ fiſco repetentibus: & Præfectus urbis Scholaſticorum principes in vincula conjectos, jam damnaſſet: ad Regem Henricum II. legati miſſi, impunitatem damnatis, cæteris libertatem impetrarunt. *P. Ramus oratione de Legatione ſua.*

MECHANICIS.

Apud Indos, qui artificem elinguem manu aut oculo privaverit, morte damnatur. *Stobæus ſerm.*42.

FORTUNÆ,

VIRIS ILLUSTRIBUS.

Claud. Imp. ſervum ſuum, qui virum illuſtrem probro affeciſſet, in forum trahi, atque flagris necari juſſit. *Dion. lib.*60.

INJURIAM PATIENTIBUS.

Apud Ægyptios, ſi quis iter faciens, aut homines à latronibus cædi comperiret, aut quamlibet injuriam perpeti, D neque ſubveniret auxilio, ſi poſſet, mortis erat reus: ſi auxilium ferre non poſſet, lege adigebatur, ut accuſaret latrones coram magiſtratu. Qui hoc negligeret, plagis ad certum numerum plectebatur, triduòque carebat cibo. *Diod. Sic. l.*2. *c.*2. *de reb. antiq.*

INJUSTITIÆ CORRECTIVÆ POENA

JUSTA. OB

SONTES NON PUNITOS

☞ *Conſule Tit. Pœna perfidiæ in judiciis, quatenus Judices injurias non vindicant.*

Quo tempore nullus erat in Iſraelitis Rex, Levita quidam in latere montis Ephraimitarum peregrinans, uxorem duxerat concubinam à Bethlehema Judææ. Quæ cùm parum pudica erga illum fuiſſet, diſceſſit ab eo Bethlehemam, Levita eam perſecutus, perſuaſit ei ut ſecum rediret. Bethlehema profecti, veſpere ad Gabaam Beniamitarum Sole occidente pervenere. Ibi in foro conſidebant, nemine eos domum in noctem invitante. Senex tandem quidam, rure ab opere rediens, à monte Ephraimitarum oriundus, Levitam in foro conſpicatus, domum ſecum abducit. Intereà oppidani domum obſident, & hominem illum produci poſtulant, ut E eum agnoſcerent. At ſenex illis obſiſtere, & ne hoſpitem violarent rogare, eſſe ſibi filiam virginem, eam ſe unà cum concubina hoſpitis conſtuprandam producturum, modò ne hoſpitem læderent. At cùm acquieſcere nollent, Levita concubinam ſuam illis foras educit. Qui eam tota nocte conſtupratam manè dimiſerunt. Illa præ foribus ædium jacens expiravit. Levita manè aſino eam impoſuit, domùmque ad ſe reverſus, gladio eam membratim in 12. partes diſſecuit, atque ſingulis Iſraelitarum tribubus partem unam miſit. Iſraelitarum ad 400000. convenerunt Maſpham: ibique ſcelere Gabaenſium cognito, legatos miſere ad Tribunum Beniamitarum, Gabaenſes ſibi dedi ad necem poſtulantes. At illi conſtanter negare, atque etiam armis decernere parati, apud Gabaam cenſum ſuorum inſtituerunt ad 26. millia arma ferentium, præter Gabaenſes, quorum recenſiti ſunt, 700. lectiſſimi, ſcævæ omnes, funditores peritiſſimi, ut ne pilum quidem aberrarent. Expeditione igitur ſuſcepta, duobus præliis Iſraelitæ à Beniamitis fugati, 40. millia ſuorum amiſerunt. Ea clade accepta, cùm Bethel conveniſſent (ibi enim arca fœderis erat, cui miniſtrabat Phinees Eleazari F. Aaronis nepos) & jejuniis, atque ſacrificiis Dominum placaſſent, poſtridie inſidias circa ur- F bem poſuere. Mox acie explicata, Beniamitas egreſſos fugere, illi perſequi. Tum qui in inſidiis locati fuerant à tergo oppidum ingreſſi, igni tradiderunt, & Beniamitas in medio concluſos cæciderunt ad internecionem, ſexcentis tantùm, qui in rupem Remmonis confugerant, ſuperſtitibus. Inde converſi in cæteros Beniamitas, oppida, homines, pecudes ferro, & igni vaſtarunt. *Judicum* 19. *&* 20.

Jabenſes Galaaditæ, quoniam ſoli ex omnibus Iſraelitis ad Maſpham ad vindicandum Gabaenſium facinus non conveniſſent, victis Beniamitis ad internecionem cæſi, 400. tantùm virginibus ſuperſtitibus. *Judic.* 21.

Lacedæmonii, quia ſtupratores Scedaſi filiarum, perſequente patre, ſupplicio non affecerant, ab Epaminonda Thebanorum duce tandem ad Leuctra cruentiſſimam cladem ſunt paſſi. *Diod. lib.* 15.

Sagunto ab Hannibale perfidè oppreſſo, cùm Carthaginenſes factum etiam defenderent, Romani pro ſociæ urbis ultione arma cepere. *Sab. lib.*4. *cap.*5.

G

VITIOSORUM QUORUNDAM EFFECTUUM

POENA JUSTA. UTPUTA.

OTII, IGNAVIÆ, NEGLIGENTIÆ,

TARDITATIS,

IN GENERE.

Graviter reprehendit Paulus Theſſalonicenſes otioſos, licèt ipſos aliàs commendaret: Si quis non vult operari, nec manducet. 2. *Theſſ.* 3.

Legem hanc apud Ægyptios Amaſis Rex condidit, ut ſinguli eorum ſingulis annis apud provinciarum præſides demonſtrarent, unde viverent. Et qui aut hoc non faceret, aut non demonſtraret ſe legitimè vivere, is morte afficeretur. Quam legem Solon ab Ægyptiis mutuatus, Athenienſibus tulit: quam illi, quòd ſit caſtiſſima, aſſiduè uſurpant. *Herod. l.*2. *& Plut. in Salone.*

Nabathæis ſervatum legimus, ut negligens, remiſſus, & otioſus, qui opes paternas ignavia minuiſſet, pœna mulctaretur. H *Alex. ab Alex. lib.*3. *cap.*13.

Sardoa lex in otioſos conſtituta eſt, quæ pœnas ignaviæ, & ſocordiæ jungebat, & unumquemque laborum, victus, totiuſque vitæ rationem reddere cogebat. *Æl. lib.*4. *de Var. hiſt.*

Apud Argos ſi quis in re quærenda negligens foret, & remiſſus, aut ſi deſidioſum, & ſegnem viderent: rationem unde victum quæreret, apud magiſtrum, qui loco Cenſoris erat, reddere cogebatur. *Alex. lib.*3. *cap.*3.

Lucani, ut aliorum criminum, ſic etiam otii cauſas agunt: & ſi quis homini otioſo, ac voluptatibus dedito mutuaſſe aliquid convincatur, privatur apud eoſdem mutuo dato. *Stobæus ſerm.*42. *recitat ex Nicolao de Morib. Gentium.*

Draco celebris apud Athenas lator legum, eos, qui otii damnati forent, capite cenſuit mulctandos. Hinc factum, ut illum Orator Demades non atramento, verùm ſanguine leges condidiſſe, dictaret. *Cælius lib.*11. *cap.*3. *A. L.*

Solon præcipuè cavit, ut qui malis artibus degeret, cuique otio periret dies, pœna afficeretur. *Alex. lib.*3. *c.*13.

Areopagitarum ſanctiſſimum apud Athenienſes erat conſi-
A lium, in quo quid quiſque Athenienſium ageret, aut quonam quæſtu ſuſtentaretur, diligentiſſimè inquirebatur: ut homines honeſtatem ſequerentur, ac laborum totiuſque vitæ rationem reddere cogerentur, *Val. l. 2. c. 1. Gell. 12. c. 7. Ovid. de Triſt. lib. & Stobæus ſerm. 42. Plato in Timæo.*

Herondas cùm eſſet Athenis, audiviſſetque quendam judicum ſententia damnatum de crimine otii, qui mœſtus incederet, & ab amicis mœſtis deduceretur: juſſit ſibi commonſtrari eum, qui in cauſa liberali reus perageretur. Lacedæmonii, quidquid erat ſordidarum artium, non per cives, ſed per Helotas mancipia exerceri volebant, eòque mirabatur Herondas, ob id quemquam vocari in jus, quòd ſervilia non exerceret: ibique pro crimine haberi, quod Lacedæmone judicaretur honeſtum, ac liberale. *Plut. in Lacon.*

Piſiſtratus, tyrannide Athenis arrepta, accerſiri juſſit eos, qui in foro deambulando, atque otiando tempus tererent: & interrogavit, num quæ cauſa eſſet ipſis in foro oberrandi? ſimulque dixit: Si tibi boves aratores mortui ſunt, de meo cape rurſus alios, atque ad labores te confer: ſin ege-
B nus, & inops es ſeminum, de meo dentur tibi. Veritus, ne horum otium inſidias aliquas pareret. *Ælian. lib. 9. Var. hiſt.*

Legem quandam eſſe apud Corinthios ſcribit hoc pacto *Diphilinus in Mercatore.*

Eſt optimè hic ſtatutum apud Corinthios;
Obſoniis ſi quem videmus ſplendidè
Semper frui, rogare, victus ſuppetit
Huic unde, ſive quid facit. Si ſufficit
Huic victui reditus, frui relinquimus.
Si contigit ſupra hunc opes impendere,
Jubetur id non ampliùs feciſſe: qui
Ni pareat, pœnam ſolent imponere.
Si nihil habens prorſus videtur ſplendidè
Vixiſſe, carnifici datur. Athen. l. 5. c. 2. Dipnoſ.

Thomas Ranulfus, Scotici regni gubernator ſub Davide rege octenni, hiſtriones vagos, & nuſquam certas habentes ſedes, aut ludicras artes exercentes, in urbes recipi vetuit, præter tibicines, & tubicines, niſi victum artificio alio quæ-
C ritarent. Sic Scotiam ab otioſa nebulonum turba purgavit. *H. Boeth. l. 15.*

Eugenius IV. Scotorum Rex, otioſos homines aut in exilium abire, aut artem manuariam diſcere coegit. *Boeth. l. 9.*

Florentiæ in Hetruria, patrio inſtituto animadvertitur in eos, qui otioſè, & ignaviter in ea civitate agunt. Ex his expoſtulatus aliquis, unde victum ſibi quærat, & veſtitum, ſi expedire non poſſit, nec vitæ innocentiam probare, ut ſceleris convictus plectitur: aut tanquam civitati perinicioſus, urbe eiicitur. *Sab. l. 6. c. 2.*

In Specie. Poena Ignaviæ

Regum.

Theodoricus Francorum Rex, cùm ignaviæ deditus eſſet, nec adeundi, ſalutandique ſui copiam plebi faceret, niſi Calendis Maiis, eoque tempore muneribus ultrò, citroque miſſitandis occuparetur, regnumque per alios adminiſtraret, in collegium Monachorum ſe recipere coactus eſt à Proceribus. *Michael Ritius l. 1. de Francorum Regibus.*

Ferlegus, Ferguſii Hiberniæ Regis F. regnandi cupiditate inflammatus, regnum à patruo quantumvis puer repoſcit. Hoc non ſuccedente, primùm ad Pictos, deinde ad Brito-
D nes fugiens, vitam ibi ignavam, ac ignobilem ducit, ſicque omnium ſententiis abſens damnatur. A. M. 3674. *H. Henninges in Genealog.*

Magiſtratuum.

M. Militius, Cn. Lollius, L. Sextilius Triumviri nocturni, cùm incendii arcendi cauſa, quod Romæ in Sacra via exortum eſſet, cum hamis, & dolabris, omnique familia publica evocati, tardiùs adveniſſent, à Tribuno plebis die dicta ad Populum, damnati ſunt. *Val. l. 8. c. 1.*

Jam olim pignoribus captis Senatores in curiam venire cogebantur. Octavius item Auguſtus, ac C. Caligula, iis qui tardiùs abſque veriſimili cauſa veniſſent, majorem quàm antea mulctam propoſuerunt. Denique ſub Trajano cùm quidam Senator ceſſaviſſet in Senatum venire, Prætor Licinius Nepos ei mulctam indixit: quæ tamen innumeris poſteà deprecationibus à Prætore remiſſa eſt. *Dion. l. 54. & 60. Plin. l. 4. Epiſtolar.*

Senatus Pariſienſis judicio, Gabaſtonus Præfectus vigilum cùm vocatus ad ſedandam ſcholarium de ſuo prato ſeditionē, non veniſſet, damnatus eſt. Nam indignum eſſe viſum, qui ab omnibus muneribus excuſatur, ut incumbat, & excubet uni ſaluti Reip. in tanta neceſſitate, ubi minima mora ſummi mo- E
menti eſt, ſegnem, tardum, ac negligentem ſe præſtare, aut (quod minus etiam ferendum eſt) contumacem. *P. Ærod. l. 1. Decretorum.*

Ducum.

Cùm ad Cremeram unica, & ſola gens Fabiorum pugnaret adverſus Hetruſcos, horum omnium cædis auctor fuiſſe T. Menenius Conſul à Tribunis Q. Conſidio & Tito Genutio ad Populum accuſatus eſt. Eum enim cum exercitu 30. ferè ſtadiis ab illo oppido duntaxat abfuiſſe, ut facillimè auxilium Fabiis afferre potuiſſet, tantamque tam excellentium Virorum, ac civium ſtragem, atque interitum in ſummo Reip. tempore prohibere. Præterea & ipſum Menenium cum Hetruſcis infeliciter ſtatim poſteà pugnaſſe, magis quidem ignorantia, atque imperitia ſua, & ſocordia, quàm ex infortunio, & inopinato rerum eventu. Memoriæ patris ſui Menenii Agrippæ, qui ſeductam plebem in Aventinum cum Patribus ad concordiam reduxerat, facilè conceſſum eſt, ne ideò capitis in eum inquireretur: ſed pecunia certè mulctatus eſt, duobus videli- F
cet aſſium millibus, quod tum temporis mulctę genus erat maximum. *Ærod. ex Dionyſ. Halicarn. lib. 9.*

Bello Punico ſecundo, C. Sempronius Bleſus Cn. Fulvio ob exercitum in Apulia amiſſum, & quòd Romanas legiones ita corrupiſſet, ut milites inter ſocios inquieti, & tumultuoſi facti eſſent, inter hoſtes ignavi & imbelles, & quòd ipſe primus omnium ex acie fugiſſet, diem dixit. Ubi ergo productis teſtibus conſtitit terrorem ab eo ortum, concio confeſtim ſucclamavit, non pecuniarum, ſed capitis in eo inquirendum. Jamque dies illi perduellionis dicta eſt. Cæterùm cùm neque Fulvii fratris gratia, qui tum Capuam obſidebat, neque tribuni appellati auxilio eſſent, ante judicii diem ad Tarquinios in exilium abiit. Plebs id exilium ut juſtum ſcivit: milites, qui ex ea acie fugerant, in Siciliam ea conditione, qua & Cannenſis pugnæ reliquiæ ſunt, quoad eſſet cum Pœno debellatum, relegati. Additum ignominiæ, ne propiùs urbem ullam decem millibus paſſuum tenderent. *Sab. lib. 4. En. 5.*

Mago Timoleontis Corinthii ſucceſſibus territus, è por- G
tu Syracuſano cum claſſe maxima in Africam rediit, & Siciliam fœdè de manibus projecit. Ejus, cùm ſibi mortem conſciviſſet, corpus Carthaginenſes in crucem egere, ob præturam malè geſtam. *Plut. in Timoleonte.*

P. Rutilius Conſul in eo bello, quod in Sicilia cum fugitivis geſſit, Q. Fabium generum ſuum, quòd negligentia Taurominitanam arcem amiſerat, Provincia decedere juſſit. *Val. Max. l. 2. c. 2.*

C. Cotta, P. Aurelium Pecuniolam ſanguine ſibi junctum (quem obſidioni Liparitanæ in Sicilia ad auſpicia repetenda Meſſanam tranſiturus præfecerat) virgis cæſum militiæ munere inter pedites fungi coegit, quòd ejus culpa ager incenſus, & caſtra ferè capta eſſent. *V. Max. l. 2. c. 2. Front. l. 4. c. 1.*

Antonius Grimanus, claſſis Venetæ contra Bajazetem Præfectus, eò quòd infeliciter rem geſſerat, majoribus comitiis cauſa in vinculis dicta, quòd Senatus lenitatem Triumviri, qui eum accuſabant, veriti, rem ad multitudinem & judicium totius nobilitatis deduxerant, exilio in Illyrici maris inſulas Apſorum, & Creſpam damnatus exulatum abiit. *Bembus l. 5. Venet. hiſt.* H

Militum.

Galli bella ſuſcepturi, armatam juventutem edicto ad conſilium vocant, & ultimum ad conſilium profectum diverſis cruciatibus perdunt. *Fulg. lib. 2. c. 1.*

Apud Græcos militari lege cautum erat, ut qui miles ſcutum in acie amiſiſſet, capite pœnas lueret: qui verò gladium, leviori pœna notaretur. Majoris enim diſciplinæ eſſe, ſe ab hoſte tueri, & præſtare incolumem, quàm cum ſua pernicie hoſtem perdere, ſummi duces putavere. *Alex. l. 2. c. 13.*

Alexander Macedo, inſtructa jam ad prælium acie, cùm cerneret militem quendam id temporis amentum telo adaptantem, ut inutilem ſubmovit ab exercitu: qui tum demum appararet arma, cùm his utendi tempus adeſſet. *Plut. in Apophth.*

Cùm nunciatum eſſet Ephoris Lacedæmoniorum, eos, qui Decelejam tenebant, deambulationibus uti pomeridianis, cum mandato miſerunt ad eos, qui dicerent, Ne deambule-

tis, ut genio indulgeatis potiùs, quàm ut corpus exerceatis.
A Nam oportere Lacedæmonios non deambulationibus, ſed exercitiis bonam valetudinem parare, & tueri. *Ælian. de Var. hiſt. lib. 2.*

Agesilaus rex Spartanorum, cùm bello Peloponneſiaco quoſdam Aſiaticos in veſte munda & nitida, corpore verò deſides videret & ignavos, ea affecit ignominia, ut veſtibus nudatos per caſtra incedere cogeret, illorumque amicula fortibus viris, quorum in bello virtus enituit, diſtribueret. *Alex. ab Alex. l. 2. cap. 13.*

Solebant cenſores Rom. novos milites, & eos, qui ſupra ſeptimum, & decimum annum equo merere debuiſſent, nec militaſſent, ærarios facere. Quare M. Attilii Reguli, & P. Curii Philonis præclara cenſura numeratur, quòd juvenum Romanorum duo millia, qui, Hannibale Italiam pervaſtante, quadriennio militiam detrectaſſent, inter ærarios retulerunt, ſuffragioque, & comitiis privarunt. Eis quoque, qui parùm idoneè militarent, minùſve facerent, equum adimere, illiuſque arma, & equum vendere: alios ætate, & viribus habiles ad militiam cogere, & ſacramento adigere, aut equum publicum dare, officii cenſoris erat: Quod à
B Solone olim conſtitutum ferunt, qui eadem pœna afficiendum putavit eum, qui militare nollet, & qui aciem deſereret, quive in acie timidus, & ignavus eſſet. *Alex. lib. 3. cap. 13.*

Centuriones Romani in manu vitis ſarmenta geſtabant, uti & opimo præmio milites incitarent ad rem ſtrenuè agendam, & his tanquam virgis ignavos cæderent, ut qui præmio non moverentur virtutis, pœna ignaviæ terrerentur. *Plin. l. 14. cap. 1.*

M. Cato ab hoſtili litore, in quo per aliquot dies manſerat, cùm tradito profectionis ſigno claſſem ſolviſſet, & relictus è militibus quidam alta voce expoſtularet, uti tolleretur: circumacta ad litus univerſa claſſe, comprehenſum ſupplicio affici juſſit: & quem occiſuri per ignominiam hoſtes fuerant, exemplo potiùs impendit. *Front. l. 4. c. 1.*

Canuti II. Danorum regis lege, militi ſi ſtationi addictus, ita ſe ſomno oneraſſet, ut veſtes aut arma dormienti detrahi poſſent, mulcta irrogabatur. *Saxo. lib. 10.*

Equitum.

Si quis eques Rom. equum habere macilentum, aut parum
C nitidum deprehenſus eſſet, à Cenſoribus impolitiæ notabatur, hoc eſt, incuriæ. *Gell. l. 4. c. 12. ex M. Catone.*

Titus Veſpaſianus, cùm equos quibuſdam Romanis equitibus à Judæis ereptos intellexiſſet, quia præſidio præfecti, iis qui lignatum in operum obſeſſæ urbis uſum iverant, ut ſuo, equorumque labori parcerent, ademptis frenis paſtum ire paſſim equos permiſerant: & propterea facto repentè à Judęis impetu, recipere equos nequiverant: uno ex eis morte mulctato, alios admonitionis rigiditate ab hujuſmodi negligentia deterruit. *Ful. l. 2. c. 2. ex Joſepho.*

Excubitorum, Vigilum, Cuſtodum.

Fuit quandoque Alectryon juvenis, hoc eſt, Gallus nomine: hic Marti uſque adeò familiaris eſt factus, ut cum eo ſubinde comeſſaretur, foretque amorum illius conſcius. Sicut ergo ad Venerē ita ad Martem aderat comes Alectryon. Quia verò ſuſpectum præcipuè habebat Solem, ne rem conſpicatus Vulcano renunciaret, pro foribus excubare adoleſcentem jubebat, ſignificaturum ubi comparuiſſet Sol. For-
D tè ita evenit, ut conſopitus excubias proderet adoleſcens, fieretque ſpeculatio cæca, ac ſuperveniente clam Sole, Mars, Venuſque complexi deprehenderentur, in utramque (quod dicitur) aurem Alectryonis fiducia decubantes. Factus ergo certior Vulcanus, catenis prætenuibus utrumque mox illaqueavit, obretivitque, quas ad eum uſum diù anteà erat commolitus. Emiſſus denique è vinculis hujuſmodi Mars, in Alectryonem prorſus fit commotior, nec priùs ira deferbuit, quàm ejus nominis avem deformarit malefidum cuſtodem: atque ita ut criſta videretur celſus, ſicuti, cùm hominem ageret, galeam geſtarat. Ajunt inde ex antiqui admiſſi memoria, ut ſe Deo expurgent, illatique damni formula ſatisfaciant, haſce aves morem perpetuò ſervare, diu antè ut præcinant, ubi mox oriturum præſenſerint Solem, ne lux obrepat incautis. *Hæc Cæl. l. 16. c. 13. A. L.*

Apolloniæ, quæ in ſinu Jonico eſt, ſacras Soli oves fuiſſe, Græci ſcribunt, quæ interdiu ſecundùm fluvium paſcerentur: noctu vero ſtabulantes in antro quodam, ab urbe non procul, cuſtodirent delecti viri, divitiis, & genere inter populares ſplēdidiſſimi, ſinguli annis ſinguli, quod ex oraculo quodam Apolloniatæ oves eas permagni facerent. Proinde Eveno (ut
E fertur) vaticinio vigilias edormiente, contrucidatis ovium pleriſque lupis graſſantibus, publico Apolloniatum decreto, cùm ſe is minus tueri quiviſſet, eſt exoculatus. *Cælius lib. 26. cap. 17. A. L.*

Megabates à Dario ad Cyclades ſubigendas miſſus, in circumeundis navium excubiis offendit navem Myndiam à nemine cuſtodiri. Quam rem indignè ferens, juſſit ejus navis principem, nomine Scylacem, vinciri trajectum per thalamiam, id eſt, per foramen per quod remus extat: ita ut capite extaret, corpus intùs eſſet. *Herod. l. 5.*

Epaminondas Thebanorum dux fertur, cùm cuſtodias, ſtationeſque circuiret, ut diſciplinam exemplis ſtabiliret, ſopitum militem gladio transfixiſſe: aſſerens, qualem inveniſſet, talem reliquiſſe. *Alex. ab Alex. l. 1. c. 12.* Hoc tamen *Ful. l. 2. c.* 2. Piſiſtrato Athenienſium tyranno tribuit.

Nocturnum vigilem, qui ea parte, qua Galli in Capitolium aſcenderant, muros negligentiùs cuſtodiverat, Sulpitius tribunus militum ſaxo dejecit. *Sab. l. 1. Enn. 4.*

Pub. Bilius Triumvir nocturnus à P. Aquilio Tribuno plebis (nam hæc cura ad Ædiles Tribunoſque plebis etiam per- F
tinebat) accuſatus, Populi judicio concidit, ob id quòd vigilias negligentiùs circumierat. Nam quod leve fit in aliis rebus, hoc in iſtis, ut in re militari, capitale eſſe: quia puncto ſæpè temporis, maximarum rerum occaſiones amittuntur: neque in hujuſmodi bis errare fas eſt, aut dicere, non putaram. *Val. Max. lib. 8. cap. 1.*

Duorum Regulorum filii adoleſcentes juſſi ante prætorium noctu excubare, quòd largiùs æquo vino indulſerant, ſomno gravi opprimuntur. Carolus Magnus, ut ejus mos erat, evigilat, noctu, cùm poſſit, clàm caſtra circuit, explorat, num omnia ritè fiant. Ubi ſomno præpeditos offendit, ad tabernaculum redit: poſtridiè concilio vocato, ſciſcitatur. Quidnam is commeruerit, qui principem, & caput Francorum hoſtium manibus expoſuerit. Illi primi ſententiam rogati, hujuſcemodi hominem capitali ſupplicio condemnant. Carolus illos graviter increpitos, ignominiaque notatos, exautoravit, cæterà incolumes dimiſit. *Aventinus l. 4. Ann. Bojor. A. D.*

Leo V. Imp. Conſtantinopolitanus, cùm noctu habitu ignoto per ſtationes vigilum partim pecunia corruptorum, partim ſomno oppreſſorum, penetraſſet, poſtridie bonis mul- G
ctatos urbe expulit. *Cuſp. A. D. ex Zonara.*

Athletarum.

Elei in ærarios retulerunt Apollonium Rhanti Alexandrinum pugilem, Olympiade 218. Damnatus hic primus Ægyptiorum eſt ab Eleis, non ob datam, aut captam pecuniam, ſed quia ludorum ſtatos dies non obiit, neque mulctam deprecantem ſublevavit, quòd ad Cyclades vento ſe detentum fuiſſe cauſatus eſt. Arguit enim eam purgationem Heraclides, & ipſe Alexandrinus, cùm docuiſſet, hominem in cogenda ex Joniæ ludis pecunia occupatum fuiſſe. Apollonium igitur Elei, & alios, ſi qui fortè ad condictam diem non adfuiſſent, exegerunt, Heraclidi coronam intacto partam pulvere decreverunt. Id cùm graviter tuliſſet Apollonius, ut fortè ad pugillatum erat loris illigatus, in Heraclidem, jam coronam capientem, invaſit, & hominem ad ludorum præſides confugientem eſt perſecutus. Quæ illi væcordia magno utique ſtetit. *Pauſa. l. 3.*

Agricolarum. H

Apud Rom. ſi quis agrum ſuum paſſus fuerat ſordeſcere, eumque indiligenter curabat: ſive quis arborem ſuam, vineamque neglexiſſet, Cenſores eum ærarium faciebant. *Gellius l. 4. cap. 12.*

Doctorum, Profeſſorum.

M. Antonius Pius eos, quos provinciis præfeciſſet, ditavit, & locupletavit, ornamentiſque conſularibus donavit. Rhetoribus, ac Philoſophis non ſolùm ſalaria, verùm etiam honores, & provincias decrevit. At quos otio abuti cerneret, ſalaria publico præberi vetuit: nihil iniquius eſſe dicens, quàm in eos Rempublicam beneficam eſſe, qui nihil ipſi in Rempublicam conferrent laboris, & beneficii. *Pont. cap. 11. de Liberalitate.*

Diſcipulorum.

Fecit Epigramma Simonides, quod maximum ſcrupulum iniicit iis, qui hiſtoriæ ſunt ignari.

Garrula qui nolet certamina ferre cicadæ,
Det Panopejadæ cœnam mox juſſus Epeo.

Cùm verſaretur in Cartheja, choroſq; doceret Simonides, chori-

chorigymnaſium procul à mari habuit, apud Apollinis tem-
A plum in locis ſuperioribus. Ibi tum alii omnes, tum illi præcipuè, qui erant apud Simonidem, ex inferioribus locis, ubi fons ſcaturiebat, aquam petivere. Hic cùm aſinus, quem Epeum vocabant, ei aquam ferret, hoc ipſum fecit, ut per fabulam jocaretur, atque tabulam in Apollinis templo poſuiſſe ajunt, in qua Attidis aquam fert Epeus. Itaque ſtatutum fuiſſe dicunt, ut quicunque ex diſcipulis ad horam ſtatutam non veniſſet, chœnicem hordei aſino dare cogeretur, quod & ab ipſo poeta dicitur, atque hoc eſſe, Cicadæ certamen non ferre, nolle ſcilicet canere: Panopejadem eſſe aſinum: cœnam, hordei chœnicem. *Athenæus l. 10. c. ult.*

Adoleſcentum.

Gymnoſophiſtæ ſapientes Indiæ, otium tantopere deteſtati ſunt (Apulejo teſte, primo Florendorum) ut cùm edulia menſis apponerentur, priùs adoleſcentes interrogarent: Quid à lucis ortu didiciſſent, vel feciſſent. Qui nihil reſpondebat, impranſus foras extrudebatur. Habebant odio quàm maximo deſides, quos omnes, quia nihil egiſſent in hac vita, tanquam non vixiſſent, beſtiarum ſepultura ſepeliebant. *Guido Bitur. & Alex. ab Alex. l. 5. c. 21.*

B *Maritorum erga uxores.*

☞ *Vide Tit. Maritorum negligentis cuſtodiæ pœna.*

INCONSTANTIÆ, LEVITATIS POENA.

Salinator, ex Liviorum familia, univerſas tribus in cenſura notavit levitatis nomine, quòd cùm ſe poſt priorem conſulatum mulcta irrogata condemnaſſent, Coſ. iterùm, Cenſorem que feciſſent. *Suetonius.*

Domitianus Imp. equitem Romanum ob reductam in matrimonium uxorem, cui dimiſſæ adulterii crimen intenderat, eraſit judicum albo. *Suetonius.*

TIBERIUS Cæſar equitem quæſtura privavit, qui uxorem repudiavit triduo poſteà, quàm eam acceperat. Leviſſimum enim putavit, & qui reipublicæ nulla in parte utilis eſſe poſſet. *Fulg. l. 8. c. 1. ex Suetonio.*

INCONSIDERANTIÆ POENA.

PHYNICUS poeta poſt Mileti oppidi expugnationem, Athenienſibus hinc ſumpto argumento, fabulam exhibuit. Cùm fleviſſet populus mirum in modum facti recordatione, dies dicta eſt Phrynico poetæ. Huic Judices, quòd inſolenter
C præteritas miſerias, ac calamitates ſcenicis fabulis annumeraſſet, luctumq; publicum in animos audientium, memoriamque revocaſſet, litem mille drachmis æſtimarunt: cenſitumque, ne ea unquam denuò Populo daretur ſpectanda fabula. *P. Ærod. ex Herod. l. 6. & ex Plut. in Polit. & Am. Marcell. lib. 28.*

Q. Fabius Maximus, cùm per imprudentiam de tertio bello Punico indicendo (quod ſecretò in curia erat actum) P. Craſſo in itinere narraſſet, tanquam Senatori, eo deceptus, quòd eum triennio antè quæſtorem fuiſſe ſciret, vehementer à Conſulibus objurgatus eſt, quòd ea quæ in ſecreto acta eſſent, homini nondum in Senatum accepto revelaſſe. *Val. Max. l. 2. c. 1.*

INOBEDIENTIÆ POENA ERGA

LEGES.

☞ *Vide Tit. Legiſlatorum, qui legibus paruere: quatenus ipſi à ſeipſis legis prætergreſſæ pœnas exigunt. Illic Fidei in Remp. Hìc Correctionis erga ſeipſos habetur ratio.*

Apud quoſdam ita cautum animadverto, ut quiſquis per audaciam legum placita riſui habuiſſet, diebus viginti in ar-
D chivo vinctus cyphone (id erat ligneum vinculum, ſive ferreum) perſeveraret nudus, melle, ac lacte delibutus, ut apibus, muſciſque eſſet pabulum: dilapſis verò iis, muliebri indutus veſte deturbaretur in præceps. Aulam verò dicebant locum, quò ducerentur damnati, quem mox juniores ἀρχεῖον, id eſt, archivum cœperunt appellare. *Cæl. l. 10. c. 5. A. L.*

Lacedæmonii Iſadam puerum adhuc, quem lex nondum ad pugnam vocabat, quoniam exſiliens gymnaſio ſtrenuum ſe præſtiterat, corona donaverunt. Quoniam verò nondum ætate poſtulante, & inſolitis etiam armis in hoſtes irruerat, pœna affecerunt. *Ælian. l. 6. de Varia hiſt.*

Athenienſes olim damnabant reos, non quidem ſi totam tantum legem, ſed ſi unicam ſyllabbam tranſgreſſi fuiſſent. *Alexand. l. 3. c. 5.*

SENATUS Areopagiticus ſtabiliturum leges Solonis ſe, commune jusjurandum peregerunt, ſinguli autem Theſmothetę conceptis verbis peculiare juxta Lithon (ſuggeſtus eſt in concione Athenis) ſi quam violaſſent legem, auream ſtatuam paris ſibi ponderis ipſos dicaturos. *Plut. in Solone.*

Leges fuere Athenis, ubi, quando, quam ob cauſam, & à quibus corona præconiove quis donandus eſſe. Has leges cùm
E Thraſybulus Stirienſis è Phyle rediens violaſſet: ab Archivo Cęleo, violatarum legum accuſatus, & peractus eſt, quanquam recentibus ejus beneficiis, quibus exules reduxerat. Exiſtimabant enim Athenienſes, ſe denuò expelli ab eo à quo reducti eſſent, ſi aliquid ei legibus contrarium decernere permitteretur impunè. *Ærod. ex Æchiſne cont. Cteſiphon.*

Apud Thebanos qui ultra præſcriptum honores geſſerant, ceu conſpirationis rei capite luebant. *Alex. ab Alex. lib. 4. cap. 6.*

Romani eum morte dignum putarunt, qui finito magiſtratu non ſtatim ſucceſſori cederet, & faſces per unum ſaltem, atque alterum diem retineret. *Alex. l. 4. c. 6.*

C. Licinius Stolo, cùm lege ſanxiſset, ne quis ultra quingenta agri jugera poſſideret, ipſe verò poſtmodum mille ſibi comparaſset, accuſatus, & damnatus eſt. *Livius lib. 7.*

An. 1106. Mediolani cùm nobilis quidam, neglecta lege, nuptiarum cauſa ignem ſpirante vento in ædibus accendiſset, ac propterea novo urbem incendio afflixiſset, ipſe cum tota progenie perpetuo exilio eſt mulctatus. *Sigon. l. 10. reg. Ital.*

F Agebatur urbis Venetæ an. 1274. cùm Patricii ordinis Bertucius Bochaſius domum in agro Meſtrino emit. Quod ſanè factum contra publicam legem, Advocatores adeò iniquo animo tulere, ut delato ſtatim ipſo Bertucio ad conſilium, illum omnibus ſententiis damnarint, domumque ipſam in publicum redegerint. Quo ſanè exemplo omnes, qui hodie Venetiis vivunt, admoneri poſſunt, ſic Venetorum animos in maritimam rem fuiſſe propenſos, ut domunculam emptam in continenti à Bertucio ferre æquo animo non potuerint. *Egnat. l. 2. c. 4.*

MARCO Balbo Cardinali mortuo, Innocentius Patriarchatum Aquilejenſium, Hermolao Barbaro, legato apud ſe Veneto, attribuit: Quod ubi Venetorum civitas intellexit, tametſi Hermolaus ad Senatum ſcripſerat, coactum ſe à Pontifice veſtem ſenatoriam mutaviſſe, quoniam tamen ſacerdotiis cooptari cives Veneti, qui legati Romæ eſſent, lege prohibebantur, graviter tulit, auſum illum contra leges patrias facere. Auxit ejus rei magnopere invidiam, quòd antea ex Hermolai literis, quas ad Senatum de Balbi morte dederat, more, inſtitutoque majorum comitiis Senatoriis præjudicium patres fecerat, cujus ipſi civis nomen ad id adipiſcendum ſacerdotium Innocentio commendarent: itaque dece-
G ptos in eo ſeſe, ac propè deluſos querebantur. Erat omnino Hermolai, propter ejus ſummam in literarum, atque optimarum artium ſtudiis præſtantiam, magnum apud exteras nationes nomen, apud ſuos maximum. At cùm pluris à patribus una legum caritas, majeſtaſque, quàm ullorum civium omnibus aucta nominibus dignitas, atque claritas fieret: Decemviri literas ad eum ſeverè ſcriptas dederunt, mora omni, excuſationeque ſublata, ſacerdotium repudiaret: id ſi non faceret, patrem magiſtratu remoturos, & bona ejus publicaturos præ ſe tulerunt. At pater, perſpecta civitatis voluntate, omnibus tentatis rebus, cùm jam eam flecti, & leniri poſſe diffideret, ægritudine animi eſt mortuus. Filius non multò poſt Romæ editis Plinianis caſtigationibus, immenſi propè laboris opere, privatus plebejo morbo periit. An. Chriſti 1494. Eum vitæ finem Hermolaus habuit, omnium ex ſua civitate, qui ante illum nati eſſent, Latinorum, & Græcorum literis planè doctiſſimus, *Bemb. l. 1. Ven. Hiſt.*

EDICTA. H

JONATAS in expeditione adverſus Philiſtæos, quòd guſtaverat parum mellis contra juſſum (cujus tamen ignarus erat) patris Saul, interfectus fuiſſet, niſi milites eum liberaſſent. 1. *Reg.* 14.

Romulus, ut urbem, cujus imperium ei augurio advenerat, priùs legibus quàm mœnibus ſtabiliret, edixerat, ne quis vallum tranſiliret, aut murum tranſcenderet: ſi fecerit, quia hoſtile, & abominandum eſt, id ei capitale eſſet. Remus ipſe Romuli frater cùm tranſiliviſſet, murumque tranſcendere maluiſſet, quam per portas egredi: juſſu Regis à Fabio Celere centurione raſtro interfectus eſt: nam & edicto non paruiſſe, & muros, qui ſancti ſunt, violaſſe, ſeveriſſimè judicatum, ut ad cohibendam in urbe nova undique collectam multitudinem planè neceſſe fuit: iniquè, ſi cum Romulo videretur eſſe utilius ſolum ſe quàm cum altero regnare, fratrem interemit: nec iſta muri cauſa oppoſita, ſatis probabilis, atque idonea eſt. *Cic. l. 3. Offic. Plin. de Viris illuſtr. Pomponius l. 2.*

L. Domitius cùm Siciliam prætor regeret, & ad eum eximiæ magnitudinis aper allatus eſset, adduci ad ſe paſtorem, cujus

cujus manu occiſus erat, juſſit: interrogatumque, quo modo,
A eam beſtiam confeciſſet? poſtquam comperit uſum venabulo crucifixit: quia ipſe ad exturbanda latrocinia, quibus provincia vaſtabatur, ne quis telum haberet, edixerat. Hoc aliquis in finem ſeveritatis, & ſævitiæ ponendum dixerit: diſputatione enim utroque flecti poteſt. Cæterùm ratio publici Imperii Prætorem nimis aſperum exiſtimari non patitur. *Valerius Max. l. 6. cap. 3.*

PLEBISCITA.

SOPHÆNETUS, Cyri minoris miles, quòd Dux omnium ſuffragio in demortui Clearchi locum renunciatus, munus hoc recuſaſſet, decem minis multatus eſt. *Ærodius ex Xenophonte. lib. 5. de Cyri expeditione.*

CONSUETUDINES.

AGIS Rex, victis Athenienſibus domum reverſus, quia ad Phiditia (erat id publicum convivium) non acceſſiſſet: Ephori portionem cœnæ petenti Regi mitti prohibuerunt. Cæterùm poſtridiè quia iratus Agis ſacrificium non obiviſſet, publicè damnatus eſt. Civitas ſanctè inſtituta, & ob id digna quæ interitu carere debuiſſet (ſi quid in
B humanis eſſet, quod perpetuò ſtare poſſet) in qua non licuit Regi lautiùs cœnare, quàm privatis. *Sab. lib. 4. cap. 4.*

Moribus gentis Polonicæ: qui creditarum, cæterarumve privatarum rerum condemnantur, iis, ſi ſententiæ judicis non pareant, mulcta dicitur: quæ ſi ſpreta fuerit, priori triplo major dicitur: ſi ne tum quidem obtemperatur, manu militari in bona miſſio decernitur: contra quam, ſi quis ſe opponat, à præfectis proſcribitur. Quod olim acerrimum contra decoctores telum fuerat, luxuria temporum, per eamque multitudo obæratorum labefactaverat: itaque vulgo contemnebatur, reſque magis multorum ſermonibus jactata fuit, quàm nova remedia ulla ei allata. *Reinoldus Heidenſtenius l. 1. belli Moſco.*

MEDICOS.

ZALEUCI Locrenſis, cùm multę leges erant alię rectè, commodèque poſitæ, tum non illa in poſtremis eſt habenda: Si Locrenſium Epizephyriorum ægrotans vinum merum bibiſſet, niſi jubente medico, etiamſi ad priſtinam valetudinem rediiſſet, mortis ei ſupplicium erat conſtitutum, quoniam non juſſus biberat. *Ælianus l. 2.*
C *de Var. hiſt.*

IMPUDICITIÆ POENA.

Quoad

CONVERSATIONEM.

C. SULPITIUS Gallus uxorem dimiſit, quòd eam capite aperto foris verſatam cognoverat, abſciſſa ſententia, ſed tamen aliqua ratione munita. Lex enim (inquit) tibi meos tantùm præfinivit oculos, quibus & formam tuam approbes, & placere deſideres: his decora inſtrumenta compara, his eſto ſpecioſa: horum te certiori crede notitiæ: ulterior tui conſpectus ſupervacua irritatione accerſitus, in ſuſpicione, & crimine hæreat neceſſe eſt. *Valerius lib. 6. cap. 3.*

P. SEMPRONIUS Sophus, conjugem repudii nota affecit, nihil aliud quàm ſe ignorante ludos auſam ſpectare. Ergo dum ſic olim feminis occurrit, mens earum à delictis aberat. *Val. l. cap. 3.*

Quidam ad Cenſores Romæ ab amico vocatus, in jure ſtans, clarè nimis ac ſonorè oſcitavit, atque inibi propè ut plecteretur fuit, tanquam illud indicium vagi animi foret, & hallucinantis, & fluxæ, atque apertæ ſecuritatis. Sed cùm
D ille dejeraſſet, invitiſſimum ſeſe, ac repugnantem oſcitatione victum, tenerique eo vitio, quod oſcedo appellatur, tum notæ jam deſtinatæ exemptus eſt, *Gell. lib. 4. cap. 20. ex P. Scipionis Africani oratione ad populum.*

SUETONIO Tranquillo epiſtolarum magiſtro ſucceſſorem Adrianus dedit, quòd liberiùs cum Sabina conjuge ſua verſari diceretur, quam aulicæ domus reverentia poſtularet. *Sabell. lib. 4. Enneadis 7.*

GEDANI Pruſſiæ urbe anno Domini MDXXX. quidam mercatores, numero ſeptem, cum tot meretricibus nudo corpore choream (quam Adæ, Evæque vocabant) ducentes juſſu magiſtratus capti, & ad publicam ſtatuam virgis cæſi, boniſque privati, perpetuò ſunt proſcripti, domuſque ſolo æquata, lege annexa, ne quis eam ullo unquam tempore inhabitaret. *Olaus. l. 15. c. 11. Septen. regionum.*

COLLOQUIUM.

Q. ANTISTIUS Vetus repudiavit uxorem, quòd illam in publico cum quadam libertina vulgari ſecretò loquentem viderat. Nam (ut ita dicam) incunabulis culpæ, & nutri-
E mentis non ipſa commotus culpa, certiorem delicto præbuit ultionem, ut potiùs caveret injuriam, quàm vindicaret. *Val. l. 6. c. 3.*

OSCULUM.

P. MÆVIUS in libertum gratum admodum ſibi animadvertit, quia cum nubilis jam ætatis filiæ ſuæ oſculum dediſſe cognoverat, præſertim cùm non libidine, ſed errore lapſus videri poſſet. Cæterùm amaritudine pœnæ, teneris adhuc puellæ ſenſibus, caſtitatis diſciplinam ingenerari, magni ęſtimavit. Eique tam triſti exemplo præcepit, ut non ſolùm virginitatem illibatam, ſed etiam oſcula ad virum ſincerè proferret. *Val. lib. 6. cap. 1.*

M. CATO Cenſor ſenatu movit Manlium, quem omnium opinio conſulem deſignabat, quòd uxorem interdiu fuiſſet inſpectante oſculatus filia. Uxorem ſuam ait, niſi magno tonitru, nunquam complexum ſibi tuliſſe, atque per jocum dicere ſolitum, Jove tonante ſe beatum eſſe. *Plut.*

FILIUS Antonii Venerii, Ducis Veneti, amatæ à ſe ardentiùs puellæ januis cornua bubula fixit, illique occurrenti in via publicè oſculum invitæ ferre voluit. Qua ex re & illum perpetuo carceri includendum curavit pater: nec unquam dimiſ-
F ſum eſſe voluit, quamvis graviter ægrotaret, ita ut peſte graſſante in carcere tandem obierit. *Egnatus lib. 6. c. 1.*

CONTACTUM.

Lex Moſaica de pudore femineo ſic præcipiebat: Si habuerint inter ſe jurgium viri duo, & unus contra alterum rixari cœperit, volenſque uxor alterius eruere virum ſuum de manu fortioris, miſeritque manum, & apprehenderit verenda ejus, abſcindes manum illius, nec flecteris ſuper eam ulla miſericordia. *Deut. 25.*

Cn. Pompejus bello Sertoriano Laurone urbe capta gregario militi oculos eruit, quòd per contemptum obſcenis partibus indignæ mulieris medio tumultu oblatæ digitos adegiſſet. Quod exemplum Sertorius imitatus, totam cohortem ob eam injuriam interfeciſſe dicitur. *Sab. lib. 4. Enn. 6.*

NUPTIAS.

Apud Rom. quæ poſt viri obitum conjugium iniſſet, niſi poſt decimum menſem nupſiſſet, levis, & impudica, atque infamia injuſta putabatur. Ideò prægnantem bovem Numæ legibus immolare, & ita facinus expiare, cogebatur. *Alex. lib. 4. cap. 8.*

G

MALEDICENTIÆ POENA IN GENERE.

Romæ non licebat probroſum carmen in quenquam ſcribere, fuſtuario ſupplicio in auctorem carminum maledicorum, & infamium conſtituto. Ne tu eos, quos atris verſibus oblinunt Horatius, Martialis, Juvenalis, tale nomen habuiſſe exiſtimes. Olympicus quidam legem in Græcia tulit, ne quem nominatim taxarent Poetæ. *Brodeus in Epigr.*

Duodecim tabulæ cùm perpaucas res capite ſanxiſſent, in his hanc quoque ſanciendam putaverunt, ſi quis actitaviſſet, ſive carmen condidiſſet, quod infamiam faceret, flagitiumve alteri. Judicis enim, ac magiſtratuum diſceptationibus legitimis propoſitam vitam, non Poetarum ingeniis habere debemus: nec probrum audire, niſi ea lege, ut reſpondere liceat, & judicio defendere. *Ex Ciceronis quarto de Republica, Aug. l. 2 de Civit. Dei, c. 9.*

In Conſuetudine apud veteres poſitum fuit, ut qui alicui malè precatus erat, is ſi eum placare, eique ſatisfacere vellet, optaret, eo præſente, ut in caput ſuum reciderent
H ea, quæ in ipſum dixiſſet. Duobus hoc è Seneca locis cognoſci poteſt: quorum unus ex libro tertio de Beneficiis, ubi ita ſcriptum eſt: Rufus vir ordinis ſenatorii inter cœnam optaverat, ne Cæſar ſalvus rediret ex ea peregrinatione quam parabat, & adjecerat idem omnes, & tauros & vitulos optare, Fuerunt, qui illa diligenter audirent. Ut primùm diluxit, ſervus, qui cœnanti ad pedes ſteterat, narrat, quæ inter cœnam ebrius dixiſſet. Hortatur ut Cæſarem occupet, atque ipſe ſe deferat. Uſus conſilio, deſcendenti Cæſari occurrit. Et cùm malam mentem habuiſſe ſe pridie juraſſet id ut in ſe, & filios ſuos recideret, optavit, & Cæſarem ut ignoſceret ſibi, rediretque in gratiam ſecum rogavit. Verbaniſſimè autem apud Ariſtophanem Dicæopolis, cùm Megarenſem χαίρειν, id eſt, gaudere aut ſalvere juſſiſſet: idque ille reſpondiſſet ſibi οὐκ ἐπιχώριον εἶναι, precatur, ut id in caput ſuum recidat. Πολυπραγμοσύνης νῦν, ἐς κεφαλὰν τρέποιτ' ἐμοί. Ubi Scholiaſtes eam, quam dixi, conſuetudinem etiam Athenienſium fuiſſe tradit. *Ant. Muretus 12. Vag. Lect. cap. 4.*

In Specie. Nempe

In principes.

Cn. Nævius comicus, cùm ob aſſiduam maledicentiam in principes civitatis Romæ à Triumviris in carcerem conjectus eſſet, fabulas Ariolum, & Leontem compoſuit, quibus delicta ſua & dictorum petulantias, quibus pleroſque antè læſerat, diluit. Unde poſteà à tribuno plebis vinculis exemptus eſt, Gellio teſte. Euſebius tamen, eum exulem eam ob cauſam Uticæ mortuum ſcribit, Olympiorum 144. *Gellius lib. 3. cap. 3.*

Domitianus Imp. ſcripta famoſa, vulgoque edita, quibus primores viri, ac feminæ notabantur, abolevit non ſine auctorum ignominia. *Suetonius.*

In Hoſtes.

Memnon Rhodius pugnans contra Alexandrum pro Dario Rege, quendam ex ſuis militibus, qui multa petulanter in Alexandrum, malediceque fuerat loquutus, lancea percuſſit: Ego te, inquiens, alo, ut pugnes, non ut maledicas. *Plut. in Imperatorum Apoph.*

In Mortuos.

Commendatur lex Solonis, quæ maledicta vetat in defunctos congerere. Eſt enim putare eos, qui deceſſerunt, ſanctos, pium: abſtinere ab iis, qui non extant, juſtum: & civile, odii tollere æternitatem. In vivum contumelias effundere, in ſacris, judiciis, curiis, & ludis interdixit. Mulctam pendendam privato tres drachmas, binas alteras ærario præſcripſit: nam iram nuſquam moderari, illiberale putavit, & effrene, ubique arduum, nonnullis etiam impoſſibile. *Plut. in Solone.*

Zoilus Amphipolites Macedo Homeromaſtix librum in Homeri vituperationem Ptolemæo Philadelpho dicavit: cumque diu præmium fruſtrà expectaſſet, petere cœpit. An, inquit Ptolemæus, egere potes, qui major ſis Homero, ac vivus: cum ille te inferior, ac mortuus, tot hominum millia alat? Ab Olympiæ ſpectatoribus præcipitatum, ſcribit *Suid.*

IRRISIONIS POENA.

Timoleon Icetem Leontinorum tyrannum, cum filio Eupolemo cepit, & necavit. Euthymus magiſter equitum, etſi vir ſtrenuus in præliis, & virtute eſſet præcellens, ob quoddam tamen in Corinthios convicium, non eſt veniam conſecutus. Ferunt eum, cùm Corinthii in Leontinos moverent, dixiſſe concionantem, nihil terribile, vel grave accidiſſe.

Corinthiæ exiſſent domo ſi fœminæ.

Ita multos lingua ſolet magis quàm tetra facta pungere: gravius enim contumeliam ferunt homines, quàm detrimentum. Quippe offenſio per manum hoſtibus ut neceſſaria conceſſa eſt: virulentia verò linguæ ex effuſo odio videtur, vel improbitate prodire. *Plut. in Timoleonte.*

Quod ad Nicopolim malè contra Turcas à Sigiſmundo Ungariæ Rege pugnatum eſt, ſuperbiæ, & inſolentiæ pœna fuit. Ferunt enim, ut *Bonfinius l. 2.* ſcribit, jactaſſe Sigiſmundum, ſe tam numeroſum ductare exercitum, ut neque Turcam, neque cælum ipſum, ſi fortè rueret, formidare deberet. Hujus enim, inquit, ruinam facilè haſtis noſtris ſubire poſſemus. *Matt. Dreſſerus Millen. 6.*

BLANDITIÆ, ADULATIONIS POENA.

Convocata Athenienſium concione, Demades ſurgens, decreto juſſit, ut Alexander ſcriberetur Deus decimuſtertius. At populus impietatis magnitudinem non ferendam dicens, Demadi irrogavit mulctam centum talentorum, quòd Alexandrum mortalem, & hominem aſcripſiſſet Olympicis diis. *Ælian. de Var. hiſt. l. 5. & Athenæus l. 6. c. 6.* Iidem Evagoram interfecerunt, quia legatione fungens ad Regem Artoxerxem genua flexerit. *Athen. l. 6. c. 6.*

Ad Regem Perſarum Artaxerxem legatus venit Timagoras, miſſus ab Athenienſibus. Hic, cùm alii Lacedæmoniorum atque Thebanorum legati, à Regiis muneribus abſtinuiſſent: ſolus inter officium ſalutationis, Regi more gentis adulatus, ad avaritiam uſque, & infamem cupiditatem, auro, argento, vaſis argenteis, lectis, ſupellectile, aliiſque plurimis donis onuſtus, plenuſque abierat. Accuſatum Populus Athenienſium extremo ſupplicio condemnavit. Puras enim manus, & abſtinentes Legatum habere oportere, qui, ut mulier, quæ non à marito accipit, turpis quæſtus, atque impudicitiæ, ſic proditionis, malæque obitæ legationis notam, ac ſuſpicionem non evitat, dum alterius apud ſe, quàm Reipublicæ ſuæ, patitur amicitiæ fideique pignora collocari. Numquam eſſe in avaritia, & cupiditate fidem, atq; conſtantiam. Si qui ſint, qui munera inviti acceperint, hos ea, priuſquam legationem referrent, in ærarium detuliſſe. Poſtremò ita humiliter, & abjectè Regi Perſarum blandiri, & adulari, id fuiſſe, majeſtatem Athenienſium minuere, urbiſque decus veluti Perſicæ dominationi ſummittere. *P. Ærod. ex Demonſt. Philip. 3. Plut. in Pelopida. V. Max. l. 6. c. 3. & Suidas.*

P. Afranius Potitus videns magnam Caligulæ inſolentiam, ac crudelitatem, adhibito jurejurando promiſit, ſi C. Caligula, qui graviter decumbebat, convaleſceret, ſe libenter moriturum. Cæſar priſtinæ ſanitati reſtitutus, hominem pro pecunia, quam ſe ſperaverat inde accepturum, morte punivit, ne turpiter pejeraſſet. *Dion in Caligula.*

Idem, cùm ob eandem cauſam dixiſſet Afranius II. equeſtris ordinis, ſe in ſingulare certamen deſcenſurum, atque juramento hoc etiam confirmaſſet: & pecunia, quam ſe ſperaverat accepturum, eum mulctavit, & in certamen deſcendere coegit: ne pejeraſſe Afranius diceretur. *Ibid.*

Severus Imperator Antonium, & Getam filios habuit, cùm ne invicem hi diſſiderent. omni opera, cura, ac diligentia præcaveret, ideò quia magnas ex diſcordia fratrum calamitates oriri neceſſe eſt: itaque juberet eos ludis, ſpectaculiſque abſtinere, ne, ut ſtudia, & certamina ſemper in diverſum, atque id naturaliter, tendunt, etiam animi juvenum, quibuſdam quaſi admotis contentionum, atque inimicitiarum facibus, invicem diſtraherentur: omniaque tamen fruſtra eſſent, propter adulatorum miniſteria, qui in hoc uno non ſolum laborabant, ut adoleſcentium cupidinibus, flagitiiſque obſequerentur, verùm etiam ut nova identidem excogitarent, unde alteri gratulatio contingeret, alter offenderetur: Adulatores ac corruptores iſtos Severus atrociſſimo, ac ſeveriſſimo ſupplicio vindicavit, quia nullus ſit tam publicæ tranquillitatis pernicioſus inimicus, quàm qui, id quo maximè ſuſtentatur, Principum, ac procerum concordiam, quantum in ſe eſt, diſſolvit, ac diſtrahit. *P. Ærodius ex Hrodiani lib. 3.*

Ozyphas Scerbaty, & Georgius Boratinski, Palatini Moſchi, cùm miſſi fuiſſent ad defendendam arcem Suſas, intercepti à Lituanis, per permutationem captivorum redempti ſunt. Cùm primum venerunt in Moſchoviam à Jo. Baſiliade Magno Duce invitati ſunt, & muneribus pretioſis donati. Inter alia, quæ cùm illis conferebat, ſciſcitatus eſt ab eis, quid ageretur in Polonia, & Lituania. Tum Ozyphas retulit omnia, quæ viderat, ac intellexerat candidè, & bona fide; at Georgius Boratinski ea tantum, quæ putabat grata fore Magno Duci, inter alia ſic auſus proloqui: invictiſſime Moſchorum Cęſar, ſic tibi perſuadeas, cùm Rex Poloniæ audit, tuos milites jam adeſſe in finibus, maximo metu perculſus, quærit latebras. Dux deteſtatus adulatorem, caput quaſſare cœpit, inquiens: O Rex infelix, tui planè miſereor, qui ita me times, adeòque ſum tibi terrori, ut ad mei mentionem, cogites de fuga, ſi quando in Lithuaniam venero. Mox ad Boratinski converſus, baculo, quo uti ſolebat, caput, atque tergum ejus dedolavit, donec frangeretur. *Alexius Guagninus in Moſchovia.*

IMPROBITATIS MAGISTRI. PUNITI MAGISTRI, VIDELICET, INCENTORES, SUASORES

IGNAVIÆ, TIMIDITATIS.

Archilocum Poetam Lacedæmonii, quanquam genere Spartanus eſſet, urbe expulerunt, quòd carmen ſcripſerat, in quo oſtendi videbatur, ſatius eſſe in prælio arma quàm vitam amittere: nam eo doctrinæ genere arbitrati ſunt, homines ignaviæ, atque timiditatis plus habituros. *Fulgoſus lib. 6. cap. 3.* Iidem ejuſdem libros è civitate ſua exportari juſſerunt, quòd eorum parùm verecundam, ac pudicam lectionem arbitrabantur. Noluerunt enim ea liberorum ſuorum animos imbui, ne plus moribus noceret, quam ingeniis prodeſſet. Itaque maximum Poetam, aut certè ſummo proximum, quia domum ſibi inviſam obſcenis maledictis laceraverat, carminum auxilio mulctarunt. *Val. Max. l. 6. c. 3.*

Spartæ memorant, cùm aliquando vocem puer in certando miſiſſet parùm generoſam, indictam à magiſtratibus mulctam amatori ejus fuiſſe. *Ælianus l. 3. & Plut. in Lycurgo.*

INTEMPERANTIÆ ALIMENTARIS.

M. Antonius & L. Flaccus Cenſores, Duronium ſenatu moverunt, quòd legem de coercendis conviviorum ſumptibus latam tribuni plebis abrogaverat, mirifica notæ cauſa. Quàm enim imprudenter Duronius roſtra conſcendit, illa dicturus: Freni ſunt injecti nobis, Quirites, nullo modo perpetiendi: alligati, & conſtricti eſtis amaro vinculo ſervitutis. Lex enim lata eſt, quæ vos eſſe frugi jubet. Abrogemus igitur iſtud horridæ vetuſtatis rubigine obſitum Imperium. Etenim quid opus eſt libertate, ſi volentibus luxu perire non licet. *Val. Max. lib. 2. c. 4.*

IMPUDICITIÆ

Tum Docendo, Jubendo, Instituendo.

Peroze Rege Perſarum à Nephthalitis cæſo, Cabadæ minori ejus filio regnum tradunt Perſæ, Quod cùm ille ſuſcepiſſet, legem publicam impudentiſſimè ferre auſus eſt, ut communes omnibus uxores eſſent. Quam quidem ob cauſam à Perſis regno exutus, in carcerem coniicitur, & eligitur, alter Peroxis filius Blaſus. *Cedrenus.*

Hieron Syracuſanus Epicharmum comicum Poetam mulctavit, quòd conjuge ſua præſente, laſcivos verſus recitaverat. Voluit enim, ut domi ſuæ, non cæteræ tantùm corporis partes, ab impudicitia cuſtodirentur: ſed ne aures quidem immodeſtam rem ullam audirent. *Fulg. l. 6. c. 1. ex Plutarch. Apoph. Rom.*

Romani Alcæum, & Philiſcum Epicureos ex urbe ejecerunt, quòd multarum, flagitioſarùmque libidinum auctores eſſent adoleſcentibus. Indignos enim judicarunt, qui in bonorum cœtus admitterentur, quorum libido naturæ præſcriptas leges excederet. *Ælian. l. 9. de Var. hiſt.*

Nullus unquam hominum juſtiùs videtur exulaſſe Ovidio Naſone, ſi modò propter artem amandi relegatus eſt. Cæteri enim cecinerunt laſciva, & flagitioſa: hic egregius artifex, in formulas (ſi diis placet) & præcepta nequitiam redegit magiſter impudicitiæ, publicus corruptor morum civitatis. *Lud. Vives in Præfatione libri de Chriſtiana fœmina.*

PROSTITUENDO, LENOCINANDO, Lenocinii Poena.

Solon lenocinanti, viginti drachmarum mulctam indixit: exceptis palàm venalibus meretricibus. *Plut. in Solone.*

Eutymachus, quòd puellam Olynthiam proſtituiſſet, capite mulctatus eſt Athenis. *Ærod. ex Dimarcho cont. Demoſt.*

Cleomenes Tyrannus Methymnæorum tres, vel quatuor lenas, quæ apertiſſimè lenocinari ſolebant, liberaſque mulieres proſtituere, in ſaccis ligatas juſſit mergere. Hermippus in libris de ſeptem Sapientibus hoc ipſum feciſſe narrat Periandrum. *Athenæus lib. 10.*

Decemviri Romæ multis iniquè perpetratis (in quibus notiſſimum eſt Appii Claudii de Virginia facinus) & cùm imperia ſibi initio Senatu, Populoque Romano prorogaſſent: tandem magiſtratu ſe abdicare juſſi, omnes accuſati, aut manum ſibi attulere, aut damnati in carcere necati ſunt (qualis fuit Appius) aut mortem exilio commutarunt: omnium certè bona, ſive abſentium, ſive mortuorum, in publicum redacta ſunt. Cæterùm ex omnibus libidinis eorum, proterviæque miniſtris, vel quia ſe imperio, & vi majore tuebantur, vel quia ad nimis plures hoc crimen pertineret: unus ille Marcus Claudius, qui ſuppoſitus ab Appio Virginiam ſibi aſſerebat, judicium ſubire coactus eſt: & tamen quia id ipſum apparebat, dicto audientem Magiſtratui feciſſe, non morte, ſed exilio mulctatus eſt. *Ærod. ex Dionyſ. Halica. l. 11. & Plin. de Vir. ill.*

Alexas Laodicenſis, qui Timagenis opera Romæ innotuerat M. Antonio, & plurimos Græcorum polluerat, fueratque machinamentorum in Antonium Cleopatræ violentiſſimorum, atque inhærentium animo ejus pro Octavia conſiliorum expugnator, miſſus fuit ab Antonio ad retinendam Herodis Regis tranſitionem. Cæterùm reſtitit apud eum prodito Antonio, ſuſtinuitque, Herode fretus, in Cæſaris Auguſti venire conſpectum. At nihil ei profuit Herodes: verùm confeſtim vinctus, atque in patriam ſuam in compedibus deportatus, ibique Cæſaris juſſu necatus eſt. Has Alexas vivo adhuc Antonio pependit perfidiæ pœnas. *Plut. in Antonio.*

Vectilius leno in cauſa teſtamentaria à Q. Metello Prætore dejectus fuit, & à ſubſellio prohibitus, quia leno erat, quem pro libero propterea habendum non cenſuere. *V. Max. l. 7. c. 7.*

Feminæ famoſæ in urbe, ut ad evitandas legum pœnas jure, ac dignitate matronali exſolverentur, lenocinium profiteri cœperant: & ex juventute utriuſque ordinis profligatiſſimus quiſque, quò minus in opera ſcenæ, arenæque edenda Senatuſcoſ. tenerentur, famoſi judicii notam ſpontè ſubibant. Eos, eaſque omnes, ne quod refugium in tali fraude cuiquam eſſet, Tiberius Cæſar exilio affecit. *Suet.*

Sacerdotes Iſidis ob lenocinium, quo muneribus corrupti Decio Mundo Paulinam matronam honeſtiſſimam, ſub prætextu Dei Anubis, in Templo Iſidis ſubjecerant, deprehenſo dolo à Tiberiò Cæſare cruci affixi ſunt. *Joſeph. l. 18. An. c. 4.*

AVARITIÆ.

Cn. Domitius Corbulo Senator, Cajo Imperatori hanc invenerat pecuniæ conficiendæ rationem, ſi vias exigeret ab iis omnibus, qui eas ſub Tiberio curandas locaviſſent, multos aut contra legem, aut vitio curaviſſe: neque etiam fortaſſis in refectionem tantam pecuniam collocaſſe, hujus nomine grande lucrum pœnis, & mulctis parari poſſe. Placuit novum aucupium: Itaque vivis, ac mortuis ſimul exquiſitæ inſidiæ: ſollicitata omnium patrimonia: & ideò certe Corbulo Conſul pro præmio factus eſt, Verùm ubi Claud. Imperio potitus eſt, ob id accuſatus, & damnatus eſt: ex ipſiuſque bonis, iis à quibus multæ exactæ eſſent, pecunia reſtituta. Quid enim hoc hominum genere peſtilentius dici, aut excogitari poteſt, & quos minus omnium ferri oportet, qui juris, ac juſtitiæ nomine, ad latrocinia, ad prædas, ad vexationes, & calumnias abutuntur. *P. Ærod. ex Dione, l. 98.*

Porchetium Trevirenſem, uti Nicolaus Ægidius in Chilperico Rege teſtatur, Gallorum Populus lapidibus obruit, propterea quòd nova vectigalia inveniſſet. *P. Ærod. l. 2. Decr.*

PERFIDIÆ ERGA PATRIAM.

A Regibus, omnibuſque aliis dominandi cupidis quemquam liberæ civitatis civem, munera, pecuniamque accipere, tanto odio fuit, ut id maximis pœnis in omni Republica afficeretur, nec deprecationi unquam, aut veniæ locus eſſet. Nam quid hoc aliud habet, quàm promptum, & paratum animum ad legum, libertatis, ac patriæ proditionem. Si Judex à litigatoribus, Proconſul à Provincialibus, corruptionis vitandæ cauſa, munera, & dona accipere prohibetur, immò & ab iis emere: quàm multo minus id civi ab hoſte, non ſubdito à non Domino permittendum: Certè ut parum pudica eſt mulier, quæ ab alio quàm à marito accipit: ita is parum verè civis qui ſe alibi quàm civitati ſuæ, ac ſuis devinciri ſinit. Ita eſt profectò, ut nemo à quoquam munera accipiat, niſi erga illum benevolentiam præ ſe ferat. Memorabile ad hoc eſt Athenienſium judicium. Quidam Attinius Pythonactis filius è Lelea oppido Aſiæ, juſſu Regis, cui obtemperare neceſſe habebat, è Media aurum in Peloponneſum attulerat, Græcos emendi, corrumpendi, ac ſollicitandi cauſa. Is quanquàm nec civis Athenienſis erat, neque Athenas veniſſet, ut ullum civem Athenienſium corrumperet, ſed in Peloponneſum duntaxat, neque hunc in ſua poteſtate haberent, ſic ut in eum poſſent animadvertere: attamen cùm totius Græciæ curam ad ſe maximè pertinere exiſtimarent, certè Græcis omnibus communem eam eſſe, ne ulla ſui parte Græcia non vi, ſed pecunia tentaretur: utque non ſolùm civium animos ab iis corruptionibus averterent, ſed & extraneos omnes ſive hoſtes, ſive peregrinos admonerent, quò cum ſuo malo, & periculo tale quid unquam in univerſa Græcia aggrederentur: placuit Populo, Senatuique Athenienſium de Attinio cognoſci. Eum itaque abſentem cum omni ſua gente, ac cognatione, quod aurum è Media in Peloponneſum advexiſſet, ignominioſum, hoſtemque populi Athenienſium, & ſociorum pronunciarunt: videlicet ut ex eorum legibus à quolibet impunè occidi poſſet, quiq; omnes eum cognatione attingerent: præterea cautum eſt, ut inciſum hoc Populi ſcitum ærea pila in arce collocaretur. *P. Ærod. ex Demoſt. Philip. 3. Æſchine, cont. Cteſiphont. Iſocrate in Paneg. Plut. in Themiſt.* Arthmiozeliten vocat.

Principes, Magistratus.

Jacob. Artevilla à Flandris, rebellantibus Philippo Valeſio Francorum Regi, Dux creatus, uſque adeò Anglis ſe manciparat, ut auſus fuerit Gandavi apud ſuos concionari, eoſque adhortari, ut non modò à Francis, ſed & à Comite ſuo, qui Francorum ſtudioſiſſimus foret, deficerent: & aut quem ipſis videretur, novum Comitem deligerent: aut quem Anglus daret, ab eo jura peterent. Mentionem hujus rei ut nefarii ſceleris deteſtati Flandri, eum impetu facto interemere: ac ne ſic quidem ira exſatiata, inſepultum feris abſumendum expoſuere: teſtati nihil ſibi antiquius, auguſtiuſve ſuis vetuſtiſſimorum ſtemmatum Comitibus. *Æmil. l. 9.*

Parentes.

Paulò ante Juſtini obitum aliquot millia Manichæorum trucidata ſunt à Cabade Perſarum Rege, propterea quòd filium Phatuarſam ſua doctrina infecerant, & patri inſidias moliri ſuaſerant. *Paul. Diac. l. 15.*

Hospites.

Thrasius, ſeu Thraſillus, cùm ad exorandas à Jove pluvias

Buſirim

Buſirim docuiſſet hoſpites immolare, interfectus eſt omnium A primus. *Ovid. in Ibin:*

Ut qui poſt annos ſacri monſtrator iniqui
Elicuit pluvias victima cæſus aqua. *Et I. de Arte:*
Dicitur Ægyptus caruiſſe juvantibus arva
Imbribus, atque annos ſicca fuiſſe novem,
Tum Thraſius Buſirin adit, monſtratque piari
Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Jovem,
Illi Buſiris: Fies Jovis hoſtia primus,
Inquit, & Ægypto tu dabis hoſpes aquam.

Vulgare eſt de Theodoro præceptore Ptolemæi Regis Ægyptiorum, qui quòd Pompejum interfici perſuaſit, cùm eò ſe victus à Cæſare in fidem recepiſſet, tandem in Aſia à M. Bruto deprehenſus, merito ſupplicio affectus eſt. Nam qui non ejus conſilii nomine pœnas luat, quo jura omnia, & fides publica violantur; quo nullum unquam minus amicitiæ, hoſpitii, debitæ gratiæ jura ſervata ſunt? Denique quibus in locis Regem puerum eſſe accidit, quorum conſilio res interim reguntur: id eis perpetuò fraude eſſe oportere, ſi quid tam impiè conſulant. Prætereà & Theodotum B memoriæ Pompeii inſultare ſolitum eſſe, à pleriſque traditur: nunc proculdubiò ſe magnum oratorem eſſe, qui ſolus Pompejum Magnum ſuo ſermone occidi perſuaſerit. Ergo & peſſimum, & fraudulentum conſilium vindicari placuit. *P. Ærod. ex Plut. in Bruto.*

DOMINOS.

Theodrides Sacerdos apud Areopagitas ab oratore Demoſthene accuſata, & damnata eſt, quòd ſervos alienos dolo malo corrupiſſe atque perſuaſiſſe diceretur: quòd hi ſe erga dominos fallaces, fures, improbè, ac perfidè gererent. *Plut. in Demoſth.*

MALORUM CORPORIS JUSTÆ POENÆ.

DEFORMITATIS. MUTILATIONIS.

Vitioſus corpore, ut cæcus, claudus, mutilus, luxatus, gibbus, luſcus, ſcabioſus, hernioſus, ad Sacerdotium Iſraelitarum non admittebatur, ex præcepto Domini. *Levit.* 21.

Teſte comminutus, aut exſectus, Iſraelitarum civitatem adipiſci non poterat, ex Domini præcepto. *Deut.* 23.

OBESITATIS POENA.

Lacædemonii adeò craſſa hominum corpora damnarunt, ut in homines obeſioris corporis leges ſcriberent. Adſcri- C ptum etiam hoc erat in lege, ut decimo quoque die ephebi ad unum omnes publicè nudos Ephoris ſe exhiberent. Quod ſi eſſent bona corporis habitudine, valenteſque, & quaſi conciſi ex certaminibus, atque perforati, laudibus vehebantur. Sin aliquod membrum inveniretur delicatius, & mollius, ob ſuppoſitam, aut ſuccreſcentem pinguedinem, verberabantur, & in jus trahebantur. Itaque Nauclidem, filium Polybiadis, nimium corpore pingueſcentem, atque ingraveſcentem craſſitie, propter luxuriam, & otium, è concione ſpectantibus univerſis, deduxerunt: & exilii mulctam ei minitati ſunt, niſi vivendi rationem iſtam, judiciis obnoxiam, magiſque Jonicam quàm Lacedæmonicam, in poſterum commutaſſet. Etenim ipſius formam, & corporis habitudinem dedecus afferre Lacedæmoni, & legibus. *Ælian de Var. hiſt. lib.* 14. *& Athen. lib.* 12. *c.* 28.

Cenſores Romani equiti obeſo equum ademerunt, minus idoneum rati, cum tanti corporis pondere, ad faciendum equitis munus. Quidam hanc ſimplicem muneris remiſſionem D ſine ignominia. M. Cato etiam cum ignominia fuiſſe arbitratur. *Gel. l.* 7. *c. ult.* Idem quoque Ageſilaum Spartanorum Regem feciſſe ſcribit. *Alex. lib.* 2. *c.* 13.

Apud Gallos, & Iberos zonæ menſuram habent magiſtratus: quam ſi mulier, quæ gravida non eſſet, capere non poſſet ſucci plena, aut puer obeſus, magno afficiebantur probro. *Alex. l.* 2. *c.* 25.

FORTUITORUM MALORUM JUSTA SUPPLICIA.

ILLEGITIMI ORTUS.

Spurius civitate Iſraelitarum donari non poterat, ex præcepto Domini: ſed nec decima ejus progenies. *Deut.* 23.

Demaratus è regno dejectus à Spartanis, quòd illegitimus eſſe videretur. *Herod. l.* 6.

Leotychides Agidis F. ſimiliter ab iiſdem tanquam ſpurius à regno pulſus. *Pauſ. in Lac. & Plut. in Ageſ. & Ath. l.* 12. *c.* 16.

In Germania tanta parentum pudicitiæ ratio habetur, ut nec mechanici artifices nothum aliquem quamcumque artem per ſe exercere ſinant, ſed aliis tantùm ſervire cogant: neque in Academiis ad gradum (ut vocant) illegitimo thoro nati admittantur. Quamvis ſevero contra innocentes liberos judicio: juſto tamen, ut liberorum cauſa ab illicita venere parentes abſtineant. E

Apud Suevones, & Gothos illegitimo thoro nati, etiamſi Principis filii ſint, quaſi infames habentur, ab honoribus omnibus arcentur, teſtimonii dictio non permittitur, ne tum quidem, quando ob præclara geſta à Rege jus legitimi fuerit conſecutus. Ex hæreditate paterna ultra dimidium aureum Ungaricum obtinere non poteſt. Tanta ſeveritate ſtupra parentum in filiis vindicant, ut ab illegitima venere homines coerceant. *Olaus lib.* 14. *c.* 12.

MAHEL filius Bernardi Comitis Brechinienſis Angliæ, à matre Neſta projectæ, & vindicis audaciæ muliere, à patrimonio ſpoliatus eſt, quod ipſum in adulterio ſuſceptum, & non à Bernardo natum falsò teſtata eſt. *H. Henninges in Geneal.*

COELIBATUS.

☞ *Require in loco de Cœlibatu.*

Pleraque hujus argumenti reperiet Lector in locis illarum rerum, quæ hîc puniri adſeruntur: ut in quibus ſparſim pleraque adjecta, præſertim nova, & ex Scriptoribus hujus ævi.

---

* Pœnitentia. F

DEFINITIO, ET ETYMOLOGIA.

POenitentia Latinis uſitata vox, quam Græci μετάνοιαν ſive μεταμέλειαν appellant; non tantùm ſignificat reſipiſcentiã, ſive erroris cognitionem, aut mentis vitæque nudam mutationem, ut volunt paſſim Hæretici noſtri temporis, jurati veræ Pœnitentiæ hoſtes; ſed & peccatorum deteſtationem, & vindictã, quam de illis exigimus. Hanc autem ſignificationem non ſolũ ſacri, ſed & profani Scriptores inſinuant. Ita enim *Auſon.*

Sum Dea, quæ facti, non factique exigo pœnas,
Nempe ut pœniteat, ſic μετάνοια vocor.

Ovid. lib. 1. *de Ponto.*

Pœnitet, & ſi quid miſerorum creditur ulli,
Pœnitet; & facto torqueor ipſe meo.
Cùmque ſit exilium, magis eſt mihi culpa dolori,
Eſtque pati pœnam, quàm meruiſſe minus.

Eadem ſignificatio reperitur apud *Job. c. ult.* ubi dicit, ago pœnitentiam in favilla, & cinere, quo etiã modo loquẽdi Chriſtus utitur *Mat. c.* 10. de Tyro, & Sidone, & de Ninivitis *c.* 12.

Definitur autem Pœnitentia, quòd ſit virtus, qua commiſſa mala cum emendationis propoſito plangimus, & odimus, & G plangenda ulterius committere nolumus. *ſic Magiſt. Sent. diſt.* 14. vel, Pœnitentia eſt quædam dolentis vindicta, puniens in ſe quod dolet commiſiſſe. *ſecund. Aug. & hab. de pœnit. diſt.* 2. *can. Pœnitentia.*

Pœnitet, unde pœnitentia deducitur, dicitur quaſi pœna tenet. Pœnitere enim dicimus, cùm quæ ipſi fecimus, aut quæ de noſtra voluntate, noſtroque conſilio facta ſunt, ea nobis poſt incipiunt diſplicere, ſententiamque in his noſtram demittamus. Et quoniam, quæ nobis tędio, vel pudori ſunt, pœna quædam eſſe videntur, fit, ut pœnitet, id eſt, pœna tenet, ita pœniteor, id eſt, pœna teneor dicamus, ſed pœna hic ablativi caſus eſt.

Errat igitur Eraſmus, vir aliàs in Grammaticis, & vocum interpretationibus eruditus, qui pœnitentiam à pone, & non à pœna deducit, cùm ſcribatur eadem diphthongo.

Lactantius non negat quin Metanœa latinè reddi poſſit Reſipiſcentia, ſed explicat per Reſipiſcentiam non debere intelligi ſolam mentis mutationem. Reſipiſcit inquit *l.* 6. *c.* 24. quem errati piget, & ſeipſum caſtigat dementię, atque H confirmat ad rectiùs vivendum.

Eſt inquit *Aug. Epiſt.* 118. *ad Seleucian.* Pœnitentia bonorum, & humilium fidelium pœna quotidiana, in qua pectora tundimus, dicentes, dimitte nobis debita noſtra.

QUALIS VIRTUS.

Pœnitentiam eſſe virtutem habitualem: ejuſque actum eſſe actum virtutis, colligitur ex *S. Th. art.* 1. *q.* 85. *p.* 3. Sed ad quam virtutem reducatur, inquiritur. Et adhibetur ejuſmodi diſtinctio à Theologis. Si Pœnitentia accipitur ut actus, illius eſt dolere de Peccato, quatenus repugnat honeſtati virtutis oppoſitæ, non eſt virtus aliqua particularis. Si accipitur ut actus, illius eſt dolere de peccato ut eſt offenſa Dei, ſic non diſtinguitur à charitate. Si denique accipitur ut actus, ejus eſt compenſare injuriam Deo per peccatum illatam, ſic pertinet ad juſtitiam: unde conſtat, voluntatem propriè eſſe ſubjectum Pœnitentiæ, ejuſque principium eſſe ex timore filiali quidem, tanquam à proximo principio imperante; perfecta enim Pęnitentia dolet de præteritis, & ea vindicat propter offenſã Dei: ſervili verò, ſicut à primo motu voluntatis ad hoc ordinato.

ACTUS EJUS. QUI.

A Pœnitentiæ actus à voluntate eliciuntur, ſupponunt tamen actum intellectus ſibi proportionatum, & regulariter habent conjunctum actum appetitus ſenſitivi, ut conſequentem ipſum.

Ac primùm convenit inter omnes, Pœnitentiam elicere poſſe omnes actus, quibus voluntas tendit in bonum, ut ſunt amor circa honeſtatem, juſtitiæ ad Deum: deſiderium ejuſmodi juſtitiam operandi, propoſitum ſervandi mandata, gaudere de tali obſervatione, vel ſatisfactione pro peccatis exhibita, juxta *Auguſt. de vera & falſa Pœnit. c.* 13. Pœnitens de peccato doleat, & de dolore gaudeat. Huc pertinet quoque intentio deſtruendi peccatum, & voluntas de cætero non peccandi, ac pro commiſſis peccatis ſatisfaciendi, & media adhibendi quæ ad peccatum delendum ſunt ordinata. Qui ſanè Chriſtianæ pœnitentiæ actus ſunt honeſti, & ſancti ac ſupernaturales, ut qui ſine ſpeciali Dei auxilio nequeunt exerceri, quòd confirmatur ex *c.* 2. *ep.* 2. *Timoth.* Ne quando Deus det illis pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem, & reſipiſcant à Diaboli laqueis. Item ex *S. Auguſt. l.* 5. *cont. Julian. c.* 3. qui ait, Niſi ipſe dederit, quis agit pœnitentiam?

EJUS NECESSITAS.

B Pœnitentia poſt baptiſmum relapſis eſt neceſſaria ad ſalutem, ut ſine qua (puta formali, vel virtuali) per ſe loquendo, mortale peccatum remitti non poteſt. Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimul peribitis, ait apud Lucam Dominus. Et Petrus, Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra. *Act. c.* 3. colligitur etiam ex *c.* 2. *ad Rom. Apocalypſi c.* 2. *Ezec. c.* 2. 18. *& S. Aug. epiſt.* 48. *ad Vincent.* nec quemquam putes, ait, ab errore ad veritatem, vel à quocunque ſive magno, ſive parvo peccato, ad correctionem ſine pœnitentia poſſe tranſire; unde etiam vocatur à Patribus ſecunda poſt naufragium tabula, & *Ambroſ. ad Virg. lapſam c.* 8. Pœnitudo, inquit, neceſſaria eſt, ſicut vulneratis medicamenta ſunt neceſſaria. ☞ *Vide infra Tit. de Effectu Pœnitentiæ.*

PRÆSTANTIA, ET ENCOMIUM.

Scriptura divina eam comparat cum Sacrificio, *Pſal.* 50. Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus. Quæ verba *Lactantius* expendens *in Epit. Inſtit. divin.* Pœnitentia, ait, non minimum locum inter virtutes habet; quia ſui correctio eſt. Magnum eſt pœnitentiæ auxilium, magnum ſolatium: illa eſt vulne- C rum, peccatorumque ſanatio, illa ſpes, illa porta ſalutis: quam qui tollit, viam vitæ ſibi amputat, quia nemo eſſe tam juſtus poteſt, ut nunquam ſit ei pœnitentia neceſſaria. Hę ſunt victimæ, hoc ſacrificium placabile, hic verus eſt cultus, cùm homo mentis ſuæ pignora in aram Dei confert, ſumma Dei majeſtas hoc cultore lætatur, hunc ut filium ſuſcipit ſibi, quia domum immortalitatis impartitur.

Nullus ſanè veterum eſt, qui non in pœnitentiæ encomia exſpatietur, unum inſtar omnium producam *S. Chryſoſt.* qui *l.* 2. *de Pœnitent.* ita ſcibit: O Pœnitentia quæ peccatum miſerante Deo remittis, & paradiſum reſeras, quæ contritum ſanas hominem, & triſtem exhilaras, vitam de interitu revocas, ſtatum reſtauras, honorem renovas, fiduciam das, reformas vires, gratiamque abundantiorem refundis. O pęnitentia, quid de te novi referam? Omnia ligata tu ſolvis, omnia ſoluta reſeras, omnia adverſa tu mitigas, omnia contrita tu ſanas, omnia confuſa tu lucidas, omnia deſperata tu animas. O pœnitentia rutilantior auro, ſplendidior ſole, quam non vincit peccatum, nec defectio ſuperat, nec deſperatio delet. Pœnitentia reſpuit avari- D tiam, horret luxuriam, &c. O pœnitentia miſericordiæ mater, & magiſtra virtutum, magna opera tua, quibus reos reſolvis, ac reficis deliquentes, lapſos relevas, recreas deſperatos. Per te ſubitò rapuit latronem Chriſtus ad regnum; pęr te David poſt flagitium felix iterùm recepit Spiritum S. &c.

Iſidorus etiam *de ſummo bono l.* 3. Pœnitentia ait, eſt medicamentum vulneris, ſpes ſalutis, per quam Deus ad miſericordiam provocatur, quæ non tempore penſatur, ſed profunditate luctus, & lacrymarum.

Quis in ſeculo peccavit enormius Paulo? quis in religione gravius Petro? illi tamen per pœnitentiam meruerunt aſſequi non ſolùm miniſterium, ſed etiam magiſterium ſanctitatis. Memores igitur eſtote miſericordiæ, quam filio prodigo revertenti pater Evangelicus legitur impendiſſe; & illud: Nolite ergo ante tempus judicare, quouſque veniat tempus, &c. nam multa ſunt, quæ de judicio Dei homines ignorant: quia fortaſſe, quæ vos laudatis, ipſe reprehendet: & quæ vos reprehenditis, ille laudabit. *P. Chryſoſt. in ſerm.*

Potuit etiam Pœnitentiæ vim, & effectum videre Ethnicus *Ovid.* cum ſcribit. *l.* 1. *de Ponto.*

Talia cœleſtes fieri præconia gaudent, E
Ut ſua quid valeant numina, teſte probent.
Sæpè levant pœnas, ereptaque lumina reddunt,
Cum bene peccati pœnituiſſe vident.

Menandri monitum eſt, quod Periandro alii adſcribunt:

Αμαρτῶν μεταβουλεύου.
Cùm peccaveris, ſubeat te pęnitentia

Horatius inſuper ita ſcribit:

Scelerum ſi benè pęnitet,
Eradenda cupidinis
Pravæ ſunt alimenta.

* POENITENTIÆ SACRAMENTUM.

QUID, A QUO. QUANDO INSTITUTUM.

Pœnitentia externis ſignis manifeſtata, accedente ad eam verbo abſolutionis Sacerdotalis, quo ritu reconciliantur, qui poſt baptiſmum in peccata graviora lapſi fuerunt; eſt Sacramentum novæ legis propriè dictum.

Negavit ſuperiori ſæculo Lutherus, ſuperioribus Montaniſtæ, & Novatiani. Conſentiunt iiſdem nunc paſſim hæretici.

Cæterùm à Chriſto promiſſum *Matt. c.* 16. *&* 18. demum inſtitutum hoc Sacramentum conſtat *Joan. c.* 20. quando poſt F reſurrectionem inſufflavit in diſcipulos, dicens: Accipite Spiritum S. quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt, & hic ritum ſive cæremoniam externam divinitus inſtitutam, & promiſſionem gratię juſtificantis illi annexam. Atque hic non modò ritus externus abſolventis, ſed & pœnitentis indicatur. Neque enim retineri peccata poterunt, quæ non cognoſcuntur, aut remitti, de quibus non dolet, qui ea commiſit. Conatur Calvinus Chriſti verba torquere, quaſi intelligenda veniant de remiſſione, quę fiat per verbum prędicationis, cùm ſit abſurdum illud retinere, aut remittere peccata, quod in actu exercito hic Apoſtolis conceditur: ut nempe reconcilient hoc modo fideles poſt baptiſmum in peccata lapſos, quę poteſtas judicialis eſt, & fieri debet cum cognitione earum rerum, circa quas exercetur, neque quidquam patrocinatur Novatoribus, quod Prophetę prędixerint prędicandam Pœnitentiam in Chriſti nomine per omnes Gentes, ut Lucas ſcribit, quia hoc longe aliud eſt, & bene conſiſtit cum eo, quòd Apoſtoli acceperint Spiritum S. & cum illo poteſtatem remittendi vel retinendi peccata, quod Joannes ſcribit, qui loquitur G de pœnitentia in generali, cum prior locus intelligatur de illa, quę baptiſmum præcedere debet, de qua agit Petrus *Act.* 2. Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum. Qui etiam *Act.* 8. agit de altera poſt baptiſmum, Pœnitentiam age ab hac nequitia tua: alloquitur enim Simonem Magum jam baptizatum.

Perperam igitur hęretici Novatores Pœnitentiam duntaxat eſſe volunt Baptiſmum memoria repetitum, cùm ſint duo diſtincta Sacramenta, uti demonſtrant ritus, & requiſita ad utrunque: diverſi etiam miniſtri, cùm baptiſmus à quocunque detur, ſit validus, quomodo Ananias Laicus Apoſtolum Paulum baptizavit, *Act.* 9. at reconciliatio pœnitentium nunquam aliis pręterquam Epiſcopis, & Presbyteris ita propria ſemper fuit, ut Laicus nulla neceſſitate eam validè poſſet efficere. Videatur *Bellarmin.* & *Soares* de Sacramento.

EJUS PARTES.

Materia Sacramenti Pœnitentię remota, ſunt peccata commiſſa poſt baptiſmum. Dicuntur illa eſſe materia remota, quia triplex materia Pęnitentię diſtinguitur: eſſentialis, ex qua con- H ſtat Sacramentum, ſuntque actus pœnitentis, contritio, confeſſio, ſatisfactio, ut definivit Concil. Trident & Florent. intellige quatenus poteſtati, & juriſdictioni Sacerdotali ſubiiciuntur, & per ſigna ſenſibilia manifeſtantur.

Materia, circa quam ſunt peccata commiſſa poſt baptiſmum, circa quæ deſtruenda verſatur pœnitentia, ut circa morbum medicina. Materia in qua eſt ipſe pœnitens, ſacramenti effectum in ſe ſuſcipiens.

Forma hujus Sacramenti ſufficiens, & indicata *Joan.* 20. eſt: Ego te abſolvo ab omnibus peccatis, ſive abſolvo te, ſatis enim illis verbis indicatur effectus hujus Sacramenti, præſertim cùm præcedit peccatorum dolor, & confeſſio. Cur autem verba Sacerdotis hic rationem formæ obtineant, fit, quia hoc Sacramentum confertur per modum cujuſdam judicii, quod abſolutio perficit tanquam ſententia, & actus pœnitentis, utpote doloroſam quandam ſui accuſationem continentes, velut inchoare cenſentur.

Senſus autem hujus formæ eſt, non ut errans Magiſter Sententiæ indicat, ego te divinitus abſolutum declaro; ſed verè abſolvo, ſive remitto peccata. Hoc enim indicant verba Chriſti